

KSIĘGA ABSTRAKTÓW

spis alfabetyczny według pierwszego autora

II Ogólnopolska Konferencja Parentologiczna
Rodzicielstwo w zmieniającym się świecie

15-16.06.2021

ORGANIZATOR

Wydział
Psychologii
i Kognitywistyki

Komitet Honorowy

Prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska

Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski

Prof. dr hab. Józefa Brągiel

Katedra Nauk Socjologicznych i Pracy Socjalnej, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego

Prof. UAM dr hab. Barbara Harwas-Napierała

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. dr hab. Mieczysław Płopa

Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie

Prof. dr hab. Teresa Rostowska

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Komitet Naukowy

Prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera – przewodnicząca

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,

Prof. dr hab. Hanna Liberska

Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Prof. UAM dr hab. Jakub Isański

Wydział Socjologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. UAM dr hab. Aleksandra Jasielska

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. UO dr hab. Alicja Kalus

Instytut Psychologii, Uniwersytet Opolski

Prof. UG dr hab. Maria Kaźmierczak

Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

Prof. KUL dr hab. Dorota Kornas-Biela

Katedra Psychopedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski

Prof. UAM dr hab. Michał Michalski

Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. UAM dr hab. Monika Obrębska

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prof. KUL dr hab. Danuta Opozda

Katedra Pedagogiki Rodziny, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski

Prof. UAM dr hab. Ewa Włodarczyk

Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Komitet Organizacyjny

Prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera – przewodnicząca

Dr Izabela Stankowska-Mazur – sekretarz

Mgr Szymon Bręński – zarządzanie technologią

Dr Karolina Appelt

Mgr Magdalena Hardt

Mgr Kamil Janowicz

Mgr Monika Wysota

SPIS TREŚCI

Wykłady	4
Referaty	5
Postery	33

WYKŁADY

Ojcostwo w rozwoju - dynamika procesu podejmowania ról rodzicielskich

prof. UG dr hab. Maria Kaźmierczak
Instytut Psychologii, Uniwersytet Gdański

„Podstawowe dążenia do społecznej akceptacji i aprobaty, do statusu i władzy oraz do tworzenia przewidywalnego i uporządkowanego świata są możliwe do realizacji tylko w interakcjach z innymi ludźmi”
(P. Oleś, 2012)

Przejście do rodzicielstwa to okres cyklu życia rodziny, który stał się w ostatnich latach przedmiotem szczególnej koncentracji badaczy choćby z racji przemian społeczno-kulturowych. Podkreśla się, że doświadczanie rozwoju w rodzinie jest udziałem nie tylko dziecka, ale również wszystkich dorosłych jej członków, którzy adaptują się do nowych zadań społecznych i zmieniających się układów relacji rodzinnych. A zatem rozwijamy się w przeciągu życia w relacjach i dzięki relacjom interpersonalnym, a zwłaszcza rodzinnym.

Celem wystąpienia będzie wieloaspektowa analiza procesu podejmowania ról rodzicielskich, ze szczególnym uwzględnieniem ojcostwa. Analizie poddane zostanie pojęcie dojrzałości do rodzicielstwa, kwestia inicjacji rodzicielskiej czy przejścia do rodzicielstwa, a w końcu wrażliwej responsywności wobec potrzeb dziecka. Bazując na doniesieniach z literatury psychologicznej oraz uwzględniając wyniki badań własnych warto podkreślić znaczenie czynników indywidualnych i interpersonalnych w procesie stawania się ojcem. Zmiany w obszarze tożsamości, percepcji życia i najbliższych relacji zostaną ujęte jako predyktory wrażliwego rodzicielstwa. Dyskusji zostanie ponadto poddany praktyczny charakter wniosków z prezentowanych badań.

Słowa kluczowe: ojcostwo, przejście do rodzicielstwa, rodzina, dojrzałość, responsywność

(Nie)zmiennie rodzicielstwo – o funkcjach rodziny na ziemiach polskich do końca XIX wieku

dr hab. Katarzyna Kabacińska-Łuczak
Zakład Historii Wychowania, Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

Rodzina stanowi(ła) bardzo ważny aspekt życia człowieka. Jej struktura i role pełnione przez jej członków, zmieniły się w perspektywie historycznej. Celem tekstu jest przedstawienie (nie)zmiennych funkcji rodziny na ziemiach polskich: wychowawczej, opiekuńczej, ekonomicznej, prokreacyjnej. Wskazane zostaną także cechy dawnej rodziny takie jak: jej nuklearny i patriarchalny charakter, wpływ wymogów społecznych, prawnych, religijnych na funkcjonowanie rodziny. Pozycja członków rodziny rozpatrzona zostanie pod kilkoma względami: roli ojca i matki w rodzinie, dietności, wychowania.

Słowa kluczowe: funkcje rodziny, rodzina nuklearna, patriarchy, macierzyństwo, dzieciństwo

REFERATY

Miejsce rodziców w szkole – analiza zebrań z rodzicami klas młodszych

dr Beata Adrjan

Katedra Dydaktyki i Wczesnej Edukacji, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Promotorka kategorii miejsca w pedagogice polskiej Maria Mendel, odkrywa, że „miejsca są pedagogiczne” (Mendel, 2006; 22) i „mówią” – można dzięki nim dokonywać społecznej analizy przestrzeni szkoły (Mendel, 2006; 262). Astrid Męczkowska polaryzuje rozumienie kategorii miejsca w pedagogice i widzi szanse w odejściu od scjentystycznego pojmowania miejsca (jako fizycznej i przestrzennej własności) na rzecz przestrzeni doświadczania świata („przestrzeni znaczącej”) (Męczkowska, 2006; 39).

Kategoria miejsca, rozumianego jako „przestrzeń doświadczania świata” (Męczkowska, 2006) pozwoli, mam nadzieję, przedstawić podczas wystąpienia relacje między rodzicami a szkołą w kategorii konstruowania podczas zebrań miejsc przeznaczanych dla rodziców w szkole. „Chodzi bowiem głównie o to, by w przestrzeni pedagogicznej – wyznaczonej relacją rodzina–szkoła – wszystkie osoby z nią związane mogły zająć, jeśli zechcą i potrafią należne im miejsce” (Janke, 1995, s. 10). Skoro miejsce, dzięki człowiekowi staje się uporządkowaną strukturą znaczeń (Kwiatkowska, 2001, s. 64), to jakie rodzic ma miejsce w szkole w perspektywie zebrań z rodzicami.

Postępując się metodą etnograficzną zgromadziłam ponad 20 nagrań zebrań z rodzicami klas I-III. Na użytek wystąpienia dokonam analizy treści nagranych zapisów audio w kontekście konstruowania podczas zebrań miejsca rodziców w szkole. W konkluzji przedstawię, jakie miejsca są przeznaczane rodzicom w szkole, do pełnienia jakich zadań i ról są w tych przeznaczanych dla rodziców miejscach obligowani.

Słowa kluczowe: rodzice, zebrania z rodzicami, analiza treści

Doświadczenie ojcostwa w dobie pandemii

mgr Andrei Ahapau

Uniwersytet Łódzki w Łodzi

W swoim wystąpieniu chciałbym poruszyć temat ojcostwa. W jaki sposób rozumieją ojcostwo badani mężczyźni? Czym są dla nich relacje rodzinne? W jaki sposób pandemia miała wpływ na pogłębienie relacji rodzinnej ojców? Czy, a jeśli tak pandemia zmieniła obraz ojcostwa? Jakie problemy w relacjach rodzinnych zauważyli ojcowie w dobie pandemii? Materiał został zgromadzony za pomocą wywiadów swobodnie ukierunkowanych (30 wywiadów). Na początku swojego wystąpienia odwołam się do definicji ojcostwa, relacji rodzinnych. Następnie przejdę do analizy zgromadzonego materiału. Na końcu zaprezentuję wnioski.

Słowa kluczowe: ojcostwo, doświadczenie, pandemia, rodzicielstwo

Psychospołeczna dojrzałość młodych mężczyzn a problematyczne korzystanie z gier komputerowych w kontekście gotowości do ojcostwa

dr Karolina Appelt

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Iga Grzywaczewska

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

W ostatnich dziesięcioleciach obserwujemy, co znalazło odzwierciedlenie także w wynikach prowadzonych badań (najpierw w Stanach Zjednoczonych a potem także w Europie i Azji) zmiany w procesie przechodzenia (ang. transition) do samodzielnego, dorosłego życia. Wyraźnie widoczne jest późniejsze podejmowanie społecznych ról człowieka dorosłego – trwałych zobowiązań w postaci roli pracownika, małżonka/stałego partnera życiowego, rodzica. Wyróżnienie nowego stadium rozwojowego – wyłaniającej się dorosłości

(ang. emerging adulthood) (Arnett, 1997, 2000, 2001, 2007; por. też hipoteza odroczonej dorosłości – Brzezińska i in., 2012) wyjaśniane jest wieloaspektowo m. in. poprzez wydłużający się proces edukacji, zmianę stylu życia młodych ludzi, jakość funkcjonowania i kondycję pokolenia rodziców w fazie środkowej dorosłości (generatywności). W referacie stawiamy pytania o zależności między problemowym korzystaniem z gier komputerowych a osiąganiem dorosłości przez młodych mężczyzn. Analizujemy konsekwencje tych zależności dla procesu podejmowania roli ojca i poziomu gotowości do jej pełnienia wobec kolejnego pokolenia. Grupę badaną stanowiło 66 mężczyzn w wieku od 17 do 30 lat ($M=23,95$; $SD=3,30$). W badaniach wykorzystano dwa kwestionariusze: 1) Kwestionariusz Problemowego Korzystania z Gier PVP (Problem Video Game Playing Questionnaire); 2) Criteria of Adulthood Questionnaire (Kins i Beyers, 2010), który został opracowany na podstawie Arnett's Scale Criteria for Adulthood. Uzyskane rezultaty wskazują na problemowe korzystanie z gier w stopniu znacznym u 53% badanych, a u ponad 39% w stopniu umiarkowanym. Mężczyzn częściej korzystających z gier komputerowych cechuje niższa dojrzałość psychospołeczna. Młodzi mężczyźni z problemowym korzystaniem z gier komputerowych w stopniu znacznym cechują się mniejszą gotowością do podejmowania ról człowieka dorosłego, w tym roli ojca. Zdecydowana większość badanych mężczyzn (72,7%) uważa, że granie w gry komputerowe może wpływać na osiąganie i realizowanie zadań rozwojowych człowieka dorosłego.

Słowa kluczowe: młodzi mężczyźni, rola ojca, dorosłość, problemowe korzystanie z gier komputerowych

Intymność i okazywanie bliskości rodziców wobec siebie

prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

dr Izabela Stankowska-Mazur

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Tło: Pojawienie się dziecka w rodzinie jest momentem, w którym następuje jej transformacja z systemu dwuosobowego do systemu trzyosobowego (i/lub więcej). Powszechnie oczekuje się, że dziecko będzie fundamentem silnie scalającym rodzinę, doszukując się w nim źródła rozwoju pary, a nawet dopatrując nadziei na przezwycięzenie partnerskich kryzysów. Tymczasem w licznych badaniach podkreśla się, że rodzicielstwo wiąże się z wieloma, również niekorzystnymi zmianami w funkcjonowaniu pary, a ocena jakości tej relacji warunkuje znacząco funkcjonowanie dorosłych w rolach rodzicielskich. Podjęte badania miały na celu ustalenie, czy rodzicielstwo różnicuje poziom takich aspektów relacji, jak intymność i sposoby okazywania bliskości w parze. Celem badania była również analiza zależności między intymnością pary a demonstrowaniem bliskości wśród rodziców i par, które nie mają potomstwa.

Metoda: Analizie poddano wyniki badania online, przeprowadzonego w okresie od 02.2020 do 02.2021, w którym zastosowano Kwestionariusz Bliskości M. Karbowej, autorski Kwestionariusz Zachowań Afiliacyjnych w Związku Intymnym oraz ankietę socjo-demograficzną.

Wyniki i wnioski: Dane zebrano w grupie 187 osób dorosłych (88 matek i ojców, M wiek=30,45 $SD=8,01$). Pokazują one, że interakcje rodziców cechują się mniejszą intymnością niż par bezdzietnych. Rodzice ponadto w mniejszym stopniu niż pary bez dzieci okazują sobie bliskość. Rzadziej też komunikują swoją bliskość partnerowi/małżonkowi oraz rzadziej odczytują sygnały bliskości partnera/małżonka. Wspomniane różnice dotyczą przede wszystkim sytuacji codziennych. Okazywanie bliskości w sytuacjach niecodziennych, odświętnych, w których z reguły uczestniczą osoby spoza związku, nie różnicuje badane pary. Uzyskane wyniki świadczą o związanych z rodzicielstwem, typowych i niespecyficznych cechach intymności. Prawdopodobnie rola rodzicielska zmienia bliskość i jej demonstrowanie w związku.

Słowa kluczowe: rodzicielstwo, intymność, bliskość, zachowania afiliacyjne

Rodzice dziecka zagrożonego niepełnosprawnością – (nie)obecność wsparcia

mgr Aleksandra Bawolska-Piszczatowska

Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Rodzice dziecka zagrożonego niepełnosprawnością mierzą się z wyjątkowo trudnymi wyzwaniem (Dangel, 2010). W momencie otrzymania diagnozy prenatalnej wskazującej na prawdopodobieństwo wystąpienia u dziecka niepełnosprawności bądź wady letalnej stoją oni w obliczu nowej rzeczywistości swojego

rodzicielstwa. Jest to wyjątkowo delikatny etycznie obszar badawczy. Rodzice dziecka zagrożonego niepełnosprawnością są grupą niejednorodną. Są to rodzice stojący wobec dylematu etycznego zostania rodzicem dziecka zagrożonego niepełnosprawnością vs aborcji, rodzice otrzymujący informację o szybkiej śmierci dziecka po jego narodzinach lub wystąpienia wady genetycznej. Mogą to być również rodzice, którzy oczekują operacji dziecka tuż po jego narodzeniu. W tym trudnym czasie rodzice stoją w obliczu dylematów etycznych oraz egzystencjalnych. W związku z tym potrzebują profesjonalnego wsparcia na wielu obszarach (Schalock, 2010).

W wystąpieniu przedstawione zostaną wyniki badań własnych przeprowadzonych w ramach pracy magisterskiej (UAM, 2018) dotyczących wsparcia rodziców dziecka zagrożonego niepełnosprawnością oraz wnioski z przeprowadzonych rozmów z psychologiem, pielęgniarką oraz przedstawicielką hospicjum perinatalnego (2021) do planowanej rozprawy doktorskiej w tym temacie. W wystąpieniu poruszone zostaną również aspekty wpływu pandemii na sytuację rodziców dziecka zagrożonego niepełnosprawnością.

Słowa kluczowe: rodzice dziecka zagrożonego niepełnosprawnością, niepełnosprawność, wady letalne, diagnoza prenatalna, wsparcie

Rok przed wdrożeniem Dyrektywy UE work-life-balance - percepcja rozwiązania prawnego w kontekście ewolucji ról rodzicielskich

dr Marta Bierca

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie

mgr Karolina Andrian

Fundacja Share the Care

Obecnie jesteśmy świadkami zmian społecznych i kulturowych dotyczących zaangażowania rodziców w wychowanie dzieci, a w szczególności zmiany w podejściu do ojcostwa wśród młodych mężczyzn. Za zmianami społecznymi podąża prawo - w kwietniu 2019 roku Unia Europejska przyjęła Dyrektywę work-life balance, która zakłada, że każdy kraj członkowski musi wdrożyć nietransferowalne, 2-miesięczne urlopy rodzicielskie dla mężczyzn. Obecnie prawo pozwala na dzielenie urlopu rodzicielskiego pomiędzy rodziców, ale na wykorzystanie urlopu rodzicielskiego decyduje się w Polsce tylko 1% ojców. W naszym wystąpieniu przedstawimy wyniki badania ilościowego dotyczącego zagadnienia dzielenia się urlopem rodzicielskim (IQS, 2020). Opowiemy, co wynika z relatywnie niskiego poziomu znajomości tego rozwiązania prawnego (13% Polaków deklaruje, że słyszała o Dyrektywie) i jego percepcja. Pokażemy korzyści, jakie Polacy wiążą z dzieleniem się urlopami rodzicielskimi i jak można je dalej wzmacniać. Przedstawimy również bariery skupiając się na zrozumieniu kwestii finansowych (wyższe zarobki mężczyzn) czy też kulturowych (rola opiekuńcza przypisywana kobietom, praca jako ważny obszar dla mężczyzn). Otworzymy pole do dyskusji nad możliwymi scenariuszami wdrażania Dyrektywy w Polsce, w tym potencjalnym wsparciu poszczególnych grup decydentów: polityków, pracodawców, przedstawicieli świata nauki, ekonomistów, prawników itd. Patrząc na Dyrektywę 2022 szerzej, odniesiemy się do dychotomicznego postrzegania ról rodzicielskich: matka - opiekunka i ojca - żywiciela, a także omówimy obecnie następującą ewolucję modeli rodzicielstwa.

Słowa kluczowe: Dyrektywa 2022, work-life-balance, rodzicielstwo, urlop rodzicielski, ojcostwo

Być rodzicem po przejściach - doświadczanie przemocy rówieśniczej a postawy rodzicielskie

Mateusz Biniś

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Bullying są to zachowania agresywne, których celem staje się bezbronna, osamotniona ofiara, w stosunku do której wielokrotnie stosowane są działania mające na celu poniżenie. Według różnych źródeł podczas edukacji szkolnej ofiarami bullingów może być aż 59% nastolatków (Włodarczyk, 2013). Nie pozostaje to bez konsekwencji psychologicznych, tj. przyszłe nadużywanie alkoholu, powstania negatywnych oczekiwań w stosunku do otoczenia i wytworzenia poza-bezpiecznego modelu funkcjonowania społecznego, jak również niska samoocena.

Referat ma za zadanie przedstawić wyniki pracy magisterskiej pt. Homo homini lupus est - Jak nadużycia rówieśnicze w dzieciństwie, wpływają na nasze przyszłe postawy wychowawcze. Celem badawczym tej pracy, była odpowiedź na pytanie czy istnieje specyficzny profil postaw rodzicielskich dla osób mających historię

doświadczeń przemocy rówieśniczej. Na podstawie literatury postawiono hipotezę że osoby, które doświadczały w dzieciństwie bullyingu jako rodzice będą stosować postawy rodzicielskie charakteryzujące się raczej nadmierną ochroną i niską autonomią. Dodatkowo przypuszcza się, że rodzice doświadczający w przeszłości bullyingu będą przejawiać wyższy poziom paranoicznego.

W badaniach własnych do zmierzenia postaw użyto Skali Postaw Rodzicielskich Mieczysława Płoty, do zbadania doświadczeń przemocy rówieśniczej Multidimensional Peer-Victimization Scale Stephena Josepha, a do zbadania paranoicznego Paranoia Scale Fenigsteina i Vanable'a. Wszystkie te narzędzia razem z formularzem osobowym stworzyły baterię, która jest obecnie udostępniana rodzicom dzieci w wieku szkolnym przez media społecznościowe. Proces zbierania wyników trwać będzie do 10 maja, minimalna planowana liczba uczestników to 60 osób. Celem referatu będzie przedstawienie i omówienie uzyskanych w ten sposób wyników. Planowane są korelacje, analizy międzygrupowe oraz analizy psychometryczne narzędzi wykorzystanych na tej specyficznej próbie.

Słowa kluczowe: rodzicielstwo, postawy rodzicielskie, bullying, paranoicność

Współpraca rodziców i szkoły w czasie zdalnej edukacji

dr Bogumiła Bobik

Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach

dr Patrycja Młynek

Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Referat będzie obejmował część teoretyczną dotyczącą różnych podejść do współpracy, jakie opisano w literaturze pedagogicznej, opis obszarów działań istotnych dla jakości i skuteczności tej współpracy oraz prezentację zasad i form współpracy. Po teoretycznym wprowadzeniu zostaną zaprezentowane wyniki badań sondażowych, jakie przeprowadzono z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety w ramach współpracy Uniwersytetu Śląskiego ze środowiskiem lokalnym w wybranych miastach województwa śląskiego w okresie od stycznia do marca 2021 r. Badanie uzyskało pozytywną ocenę Komisji Etyki UŚ o numerze: KEUS.51/09.2020. Sondaż diagnostyczny przeprowadziło kilka zespołów badawczych za pośrednictwem internetu w wybranych miastach aglomeracji śląskiej (zapotrzebowanie na badanie zgłaszały organy prowadzące szkoły).

W referacie zostaną podane wyniki uzyskane na terenie dwóch miast Gliwic oraz Piekar Śląskich. Podstawowym celem badawczym było rozpoznanie charakteru działań, problemów i rozwiązań, jakie stosowane były w ramach edukacji zdalnej w sytuacji pandemii COVID-19. Badania obejmowały nauczycieli, uczniów i rodziców. Referat prezentuje wyniki uzyskane w grupie rodziców. Omawiana grupa badawcza liczyła 517 rodziców uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych: 230 z terenu Gliwic i 287 z terenu Piekar Śląskich. W badaniu wzięto udział 469 matek (204 z Gliwic i 265 z Piekar Śląskich) oraz 48 ojców (26 z Gliwic i 22 z Piekar Śląskich). Rodzice wyrazili swoje opinie na temat jakości zdalnej edukacji, form współpracy i pomocy wykorzystywanych przez szkoły, wskazali na trudności, jakich doświadczyli w organizacji zdalnej edukacji dla dzieci oraz odnieśli do funkcjonowania swoich dzieci w trakcie edukacji na odległość.

Analiza danych pozwala na wstępne wysunięcie następujących wniosków: 1. Jakość edukacji zdalnej w opinii rodziców jest gorsza niż stacjonarnej, ale pozwala na zaspokojenie w przeciętnym stopniu potrzeb edukacyjnych dzieci; 2. Do pracy z uczniem oraz współpracy z rodzicami wykorzystano wiele form zdalnego kontaktu: platformy edukacyjne (głównie Teams), telefon, pocztę elektroniczną, komunikatory, dziennik elektroniczny; 3. Nauczyciele oferowali rodzicom pomoc w pracy dzieckiem poprzez rozmowy, konsultacje, instruktaż, przesyłanie materiałów edukacyjnych; 4. Rodzice w mniejszym lub większym stopniu musieli radzić sobie z różnymi trudnościami jak: dostęp do sprzętu komputerowego i internetu, nadmiar zadań przesyłanych przez nauczycieli, utrudnienia w przesyłaniu wykonanych prac, konieczność organizowania opieki nad dzieckiem; 5. Rodzice zwrócili także uwagi na problemy w funkcjonowaniu swoich dzieci wyrażające lęk przed chorobą, spędzaniem dużej ilości czasu przed komputerem, zamianę relacji bezpośrednich z rówieśnikami na kontakt pośredni, odmowę wykonywania zadań, negatywne reakcje emocjonalne (złość, płacz, smutek).

Podsumowując te wstępne wyniki badań można zaryzykować stwierdzenie, że efekty zdalnej edukacji zależą także od aktywności i zaangażowania rodziców, którzy stanowią, obok nauczyciela, istotne ogniwo cyklu kształcenia.

Słowa kluczowe: współpraca z rodzicami, obszary, zasady i formy współpracy, zdalna edukacja, badania sondażowe

Macierzyństwo wobec dziecka z mózgowym porażeniem dziecięcym

mgr Agnieszka Bójko

Instytut Psychologii, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

Mózgowe porażenie dziecięce jest schorzeniem, które wpływa nie tylko na całe życie rodziny, ale też na sposób doświadczania macierzyństwa i ojcostwa. Najczęściej, wraz z diagnozą dziecka, poza modelem życia rodziny zmienia się też sposób realizacji roli rodzicielskiej, czyli macierzyństwo i ojcostwo (por. Pisula, 2007; Stelter, 2013; Zasępa, Wołowicz, 2010; Magill-Evans i in., 2005; Navalkar, 2004). Wiele prac (por. Glenn i in., 2008; Ketelaar i in., 2008; Davis i in., 2011) wskazuje na to, iż macierzyństwo i ojcostwo wobec dziecka z niepełnosprawnością ma swoje odrębne charakterystyki.

Celem przedstawionych badań było określenie sposobu, w jaki matki dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym doświadczają swojego macierzyństwa oraz jakie czynniki wpływają na przystosowanie matek do wychowywania dziecka z niepełnosprawnością.

Przeprowadzono badania jakościowe naukowe. Zastosowano metodę pogłębionych wywiadów narracyjnych, które zostały poddane analizie tematycznej i zinterpretowane zgodnie z podejściem hermeneutycznym i fenomenologicznym. Grupę badawczą stanowiło 11 matek dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym w wieku od 5 do 24 lat. Analiza wyników badań wskazuje m.in. na to, iż matki przyjmują różne postawy wobec zdiagnozowanej u dziecka jednostki chorobowej, począwszy od traktowania niepełnosprawności jako kwestii całkowicie zwyczajnej po skrajne podejście, objawiające się poczuciem klęski i tragedii. Często przejmują rolę terapeutów, w większości także czują odpowiedzialność za stan zdrowia dziecka. Macierzyństwo wobec niepełnosprawności zależne jest od takich czynników jak stres, otrzymywane wsparcie i sposoby radzenia sobie, odnajdywanie własnego ja i godzenie się z rzeczywistością. W przeprowadzonych badaniach matki dzielą się także swoimi refleksjami na temat własnego wizerunku i tego jaki jest odbiór społeczny ich roli.

Rezultaty projektu wskazują, że mimo wielu łączących je elementów, matki dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym nie stanowią homogenicznej grupy a także hermetycznego środowiska, a rozumienie niepełnosprawności i jej wpływ na macierzyństwo są zależne od indywidualnych właściwości i osobistych doświadczeń badanych.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność, mózgowe porażenie dziecięce, doświadczenia rodziny, badania narracyjne

Rodzicielstwo zastępcze - szanse i trudności

mgr Maja Chojnacka

Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w Poznaniu

mgr Patrycja Michałak-Wachowiak

Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w Poznaniu

Rodzicielstwo zastępcze można zdefiniować jako sposób na zapewnienie opieki i wychowania dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodzicielskiej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 roku (Dz.U. z 2013 r., Nr 149, poz. 887 ze zm.) wyróżniamy trzy rodzaje rodzin zastępczych – rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze niezawodowe oraz, przybierającą różne formy, rodziny zastępcze zawodowe. Rodziny zastępcze stanowią alternatywę do instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówek opiekuńczo-wychowawczych, zwanych nadal często domami dziecka. Do rodziny zastępczej kierowane są dzieci, których rodzicom ograniczono prawa rodzicielskie, a sytuacja wskazuje, że należy dać im możliwość odbudowania właściwego kontaktu z dzieckiem – z racji na istniejącą więź i potencjał do zmiany choćby jednego z rodziców. Choć rodzina zastępcza ma charakter tymczasowy, to często dziecko pozostaje w niej aż do usamodzielnienia. Do rodzin zastępczych trafiają dzieci posiadające bardzo trudne doświadczenia wyniesione z rodzin naturalnych. Bardzo rzadko są to dzieci, które utraciły oboje rodziców. Najczęściej do umieszczenia w pieczy zastępczej dochodzi w wyniku poważnych nieprawidłowości w opiece. Rodzina dziecka, która często jest dysfunkcyjna, przedkłada wygodę i zabawę nad jego dobro, a nierzadko krzywdzi je w najdotkliwszy sposób, jest często jedynym, co dziecko zna –źródłem większości wzorów i wspomnień. Wielu rodziców nie ma gotowości do wprowadzenia zmian –w takiej sytuacji koniecznym jest zapewnienie dziecku innych, bezpiecznych warunków. Celem pieczy zastępczej jest zapewnienie bezpieczeństwa, pokazanie czym jest bycie dzieckiem, zmiana kształtujących się dezadaptacyjnych wzorów spostrzegana siebie i innych. Największa szansa na realizację tych zadań jest w rodzinie, która pozwala zbudować przywiązanie „po raz drugi” –inaczej, ale dużo bezpieczniej. Zachodzące zmiany są procesem bardzo

wymagających zarówno dla dziecka, jak i dla opiekuna. Doznane traumy, konflikt lojalności, niedojrzałość w postawie rodzica biologicznego wobec kontaktów z dzieckiem – odbija się emocjonalnie na dziecku oraz na osobach, które mu towarzyszą – rodzicach zastępczych. Nie każdy jest gotowy podjąć się tego trudnego zadania, szczególnie że świadomość społeczna dotycząca rodzicielstwa zastępczego i jego niezwykle znaczenia wydaje się niewystarczająca.

Koncepcje takich autorów jak John Bowlby, Mary Ainsworth czy Mary Main (za: Tryjańska, 2012), a także szereg późniejszych ustaleń (za: Krzywicka, 2010; Gray 2008) wskazują na kluczowe znaczenie relacji opiekun-dziecko. Rola rodzicielstwa zastępczego opiera się na założeniu, że zapewnienie dziecku właściwego stałego opiekuna może zmienić nie tylko jego aktualne warunki życia (co byłoby możliwe również w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej), ale również wpływać na posiadane przez dziecko wzorce przywiązania. Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej z reguły doświadczają traumatycznych wydarzeń, które poważnie obniżają poczucie bezpieczeństwa. Doświadczenia wczesnodziecięce, a także sposób ich opracowania przez dziecko, w dalszej kolejności może przyczyniać się do występowania szeregu zaburzeń, w tym zaburzeń osobowości (Tryjańska, 2012; Clarkin, Fonaghy i Gabbard, 2013; Cierpiątkowska i Soroko, 2017), stąd tym bardziej wskazanym jest podejmowanie wczesnych interwencji wobec dziecka mających na celu wspieranie korzystnych wzorów funkcjonowania. Jednym z najistotniejszych działań, które można podjąć wobec dziecka, aby pozytywnie wpływać na kształtowane przez niego wzorce relacyjne, jest zapewnienie mu właściwej opieki ze strony rodziny, co w niektórych sytuacjach wiąże się z koniecznością umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub zastępczej (Gray, 2008).

Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda”, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Poznania, szkoli rodziców zastępczych, a następnie towarzyszy im w realizacji tego zadania. Zapewnia pomoc specjalistyczną, wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, przeprowadza działania mające na celu realizację wszystkich wytycznych ustawy o wspieraniu rodziny zastępczej. Ponadto, a może przede wszystkim, poszukuje osób zainteresowanych tworzeniem rodzin zastępczych, ponieważ jest ich cały czas mniej niż dzieci potrzebujących pomocy.

CWR „Swoboda” od dekady gromadzi i analizuje dane dotyczące rodzin zastępczych, które następnie zestawia i przedstawia Urzędowi Miasta Poznania w formie rocznych sprawozdań oraz wewnętrznych raportów i analiz. Analizuje informacje dotyczące liczby i rodzajów rodzin, kierunku zmian w systemie pieczy zastępczej, a także najistotniejszych trudności towarzyszących rodzinnej pieczy zastępczej.

Słowa kluczowe: rodzina, piecza zastępcza, dziecko, wsparcie

Nastawienia rodzicielskie młodych dorosłych w kontekście rozwoju psychospołecznego

Paweł Ciesielski

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

prof. UAM dr hab. Lucyna Bakiera

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wystąpienie poświęcone będzie analizie różnic i ich braku w zakresie osiągnięć rozwojowych osób, które deklarują postawy prorodzicielskie oraz osób decydujących się na bezdzietność. W XX wieku powstało kilka teorii rozwoju człowieka, w tym teoria rozwoju psychospołecznego Eriksona. Teoria ta jednak skupia się na osobach, które chcą mieć lub które mają dzieci i nie uwzględnia osób bezdzietnych z wyboru (aktualnie stanowią one od 7 do 30% społeczeństwa). Liczne badania dowodzą, że przyszli rodzice różnią się od osób, które nie chcą mieć dzieci m.in. relacją z własnymi rodzicami w adolescencji, doświadczeniami w dzieciństwie i religijnością. W dotychczasowych badaniach nie eksplorowano, czy osoby bezdzietne z wyboru charakteryzują się innym natężeniem cech, które są efektami rozwoju psychospołecznego niż przyszli rodzice. Prezentowane w tym wystąpieniu badanie miało na celu sprawdzenie hipotez o niższym natężeniu eriksonowskiej autonomii i inicjatywy u przyszłych rodziców oraz hipotez o wyższym natężeniu podstawowej ufności, pracowitości i intymności. Badanie przeprowadzono z udziałem 383 osób w wieku od 20 do 29 lat ($M=23,53$ $SD=2,60$), z czego 204 osoby chciały mieć dzieci. Większość próby stanowiły kobiety (73,60%). W związku intymnym w momencie badania znajdowała się ponad połowa próby (58,2%). Osoby, które chciały mieć dzieci nie charakteryzowały się niższym natężeniem autonomii i inicjatywy, w porównaniu z osobami bezdzietnymi z wyboru. Częściowo potwierdzone zostały hipotezy o wyższym natężeniu podstawowej ufności (między kobietami), pracowitości (między mężczyznami) i intymności (między kobietami). W wystąpieniu dyskutowane są możliwe powody wykazanych różnic, odwołując się do teorii Eriksona oraz aktualnych wydarzeń politycznych, społecznych i pandemicznych. Omówiona zostanie również reprezentatywność przeprowadzonych badań.

Słowa kluczowe: rozwój psychospołeczny, nastawienia rodzicielskie, badanie ilościowe, bezdzietność z wyboru

Doświadczenie ojcostwa w sytuacji narodzin dziecka zagrożonego niepełnosprawnością – analiza narracyjna

mgr Justyna Cieślińska

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski i Zakład Wczesnej Interwencji Psychologicznej Instytut Matki i Dziecka w Warszawie

dr hab. Grażyna Kmita

Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski i Zakład Wczesnej Interwencji Psychologicznej Instytut Matki i Dziecka w Warszawie

Cel: Celem badań było poszerzenie wiedzy na temat spostrzeganej przez ojców niemowląt relacji z dzieckiem w sytuacji zagrożenia jego niepełnosprawnością, a także obrazu dziecka w ich umyśle oraz nadawanym przez ojców znaczeń sytuacji ryzyka zaburzeń rozwoju. W badaniach poszukiwane były odpowiedzi na pytania o różnorodność doświadczeń ojców dzieci z wielu grup ryzyka zaburzonego rozwoju.

Metoda: Przeprowadzono 15 częściowo - ustrukturyzowanych wywiadów z ojcami niemowląt uczestniczących w terapii neurorozwojowej w ośrodkach rehabilitacyjnych. Przyjęto jakościowe, tematyczne podejście do analizy.

Wyniki: W narracjach ojców można wyróżnić trzy główne tematy: 1. Ojcostwo jako szansa na rozwój osobisty, 2. Wyzwania związane z łączeniem obowiązków zawodowych z uczestnictwem w terapii i rehabilitacji dziecka, 3. Znaczenie wsparcia społecznego w codziennym życiu i funkcjonowaniu rodziny.

Wnioski: Ojcowie zagrożonych niepełnosprawnością niemowląt wysoko cenili swoje zaangażowanie w sprawy swoich dzieci i starali się nauczyć, jak najlepiej wspierać rozwój dziecka.

Słowa kluczowe: niemowlęta, ryzyko niepełnosprawności, ojcowie, terapia neurorozwojowa, analiza jakościowa

Rozpowszechnianie wizerunku małoletniego w sieci – na styku granic władzy rodzicielskiej i autonomii dziecka

mgr Adriana Denys-Starzec

Szkoła Doktorska Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski w Warszawie

Rozpowszechnianie wizerunków małoletnich przez ich przedstawicieli ustawowych cieszy się niestąbną popularnością. Zjawisko to uzyskało nawet swoją nazwę: „sharenting”. Fenomen ten staje się interesujący nie tylko dla psychologów, socjologów i pediatrów, którzy badają wpływ tego zjawiska na funkcjonowanie dzieci, ale również dla prawników, poszukujących balansu między władzą rodzicielską (art. 95 k.r.o.) a autonomią dziecka, gwarantowaną Konstytucją. Interesujący jest w szczególności aspekt wyrażania przez rodziców zezwolenia na rozpowszechnianie wizerunków małoletnich. W nauce prawa nie jest bowiem jasna kwalifikacja prawna zezwolenia. Kwestia ta ma niebagatelne znaczenie praktyczne, ponieważ ma ona wpływ na ustalenie kręgu osób, mogących skutecznie udzielić zgody na rozpowszechnianie wizerunku. Dzięki przyjęciu, że zezwolenie jest swoistą konstrukcją prawną, podkreślona zostaje autonomia dziecka, które ma prawo samodzielnie decydować o rozpowszechnianiu własnego wizerunku. Celem wystąpienia będzie próba odpowiedzi na pytanie, czy nadmierne rozpowszechnianie wizerunku dziecka na portalach społecznościowych można zakwalifikować jako wyrażenie w imieniu dziecka zgody na publikację jego wizerunku? Jak zachować balans między korzystaniem z uprawnień płynących z władzy rodzicielskiej a niezbywalną autonomią dziecka, która może wyrażać się również w dysponowaniu własnym wizerunkiem? Wreszcie, czy dziecko ma zapewnione prawne instrumenty, by móc sprzeciwić się rozpowszechnianiu własnego wizerunku przez rodzica? Z rozpowszechnianiem wizerunku dziecka w sieci mogą wiązać się liczne ryzyka, takie jak tzw. kradzież tożsamości, zjawisko seksualizacji czy naruszenie dóbr osobistych (art. 23 k.c.). Dlatego wyrażenie zgody przez rodziców, którzy nie są osobami uprawnionymi do wizerunku małoletniego, powinno podlegać bardzo restryktywnej ocenie. Rodzice, publikując zdjęcia z wizerunkami małoletnich, powinni działać w granicach regulowanych przez prawo, zasady współżycia społecznego i zasadę dobra dziecka.

Słowa kluczowe: władza rodzicielska, wizerunek, portale społecznościowe, małoletni

Rodzicielska aktywność na rzecz społeczności LGBTQIA na przykładzie mediów społecznościowych

dr Katarzyna Gajek

Katedra Pedagogiki Społecznej i Resocjalizacji, Wydział Nauk o Wychowaniu, Uniwersytet Łódzki w Łodzi

Celem niniejszego wystąpienia jest rekonstrukcja rodzicielskiej aktywności na rzecz społeczności LGBTQIA. Aktywność oznacza możliwości, jakie posiadają ludzie do przekształcania siebie i otoczenia. Jest tym, co podmioty czynią w świecie, jest transformacją świata usytuowaną w czasie i przestrzeni. Równoległe przez aktywność podmioty dokonują zmiany (fizycznej, mentalnej, społecznej) w sobie. Aktywność regulują afekty i jest ona adresowana do Drugiego, oddziałując na jego aktywność (Barbier 2016, s. 46-47).

Aktywnością są praktyki komunikacyjne (składające się na dyskurs rodzicielski) realizowane przez rodziców osób LGBTQIA, którzy tworzą seryjne wypowiedzi usytuowane w szerszym kontekście, konstruując określoną wizję rzeczywistości (Czachur 2020, s. 144). Tematem dyskursu rodzicielskiego jest życie rodziny, której członkiem jest osoba LGBTQIA, celem jest przybliżenie perspektywy rodziców „tęczowych” dzieci (ale też informowanie, edukowanie, świadczenie własnym doświadczeniem, tworzenie wspólnoty, wyrażanie sprzeciwu, rzecznictwo, itp.), którzy w zależności od adresata przyjmują adekwatny, często mieszany styl wypowiedzi (potoczny, naukowy, urzędowy, publicystyczny, itp.).

Materiał empiryczny stanowi treść postów z dwóch stron (oficjalnych profili) w mediach społecznościowych, tworzonych przez rodziców osób LGBTQIA, zrzeszonych w ramach stowarzyszeń. Profil „Akceptacji – Stowarzyszenia Rodzin i Przyjaciół Osób Homoseksualnych, Biseksualnych i Transpłciowych” został utworzony 16 lutego 2013, natomiast profil „My, rodzice – stowarzyszenia matek, ojców i sojuszników osób LGBTQIA” funkcjonuje od 20 lutego 2018. Dyskurs rodzicielski był rekonstruowany z wykorzystaniem procedury jakościowej indukcyjnej analizy tematycznej. Podejście indukcyjne umożliwiło wyodrębnienie jednostek analizy, kolejno kodowanie, grupowanie i kategoryzowanie oraz abstrahowanie, a także generowanie głównych kategorii tematycznych charakteryzujących rodzicielską aktywność.

Słowa kluczowe: aktywność rodzicielska, dyskurs rodzicielski, społeczności LGBTQIA, jakościowa indukcyjna analiza tematyczna

Wpływ zaburzeń afektywnych na funkcjonowanie w roli rodzica

Natalia Gałązka

Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Celem referatu będzie próba omówienia rodzicielstwa osób z zaburzeniami afektywnymi, na tle specyfiki codziennego (uwarunkowanego tymi zaburzeniami) funkcjonowania tych osób. Wystąpienie będzie miało charakter analizy teoretycznej, opartej na przeglądzie naukowej literatury pedagogicznej i psychologicznej, w tym na wybranych wynikach doniesień badawczych z zakresu omawianego obszaru tematycznego. W centrum zainteresowania znajdzie się obraz rodzicielstwa osób dotkniętych zaburzeniami afektywnymi (charakteryzowanymi w oparciu o kryteria zawarte w ICD-10), ukształtowany wpływem ich dynamiki na funkcjonowanie tych osób w rolach rodzicielskich. Przytoczone zostaną również wyniki badań przeprowadzonych w 2018 roku przez zespół badawczy z Isfahan University of Medical Sciences dotyczące stylu rodzicielstwa osób z zaburzeniami afektywnymi dwubiegunowymi. Podjęta zostanie również próba socjopedagogicznej charakterystyki rodzicielstwa osób z zaburzeniami afektywnymi, przez pryzmat utrudnień w realizacji podstawowych funkcji rodziny wyróżnionych przez Zbigniewa Tyszkę.

Słowa kluczowe: rodzicielstwo, rodzina, zaburzenia afektywne, zaburzenia psychiczne

Rodzicielstwo a władza rodzicielska – ujęcie prawne i pedagogiczne

Katarzyna Gapska

Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w Poznaniu

Celem wystąpienia będzie podkreślenie fundamentalnej roli rodziców w życiu dziecka, poprzez odwołanie się do dorobku dwóch dyscyplin naukowych: prawa oraz pedagogiki. Dzięki przywołaniu historii kształtowania

się roli rodziców w wychowaniu i opiece nad potomkami – od patria potestas, czyli silnej pozycji ojca w rodzinie, do równouprawnienia rodziców – możliwe będzie pełne zrozumienie znaczenia wypełniania ról rodzicielskich przez obu rodziców, zajmujących równorzędną pozycję w wykonywaniu swych praw i obowiązków rodzicielskich. Szczególna uwaga zostanie poświęcona pojęciu „władzy rodzicielskiej” jako atrybutowi rodziców, który stanowi prawa i obowiązki względem dzieci. Tło, stanowiące przepisy polskiego prawa, szczególnie regulacje Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zostanie dopełnione rozważaniami stricte pedagogicznymi. Zdefiniowane zostaną pojęcia takie jak: piecza nad dzieckiem, jego reprezentacja oraz scharakteryzowane zjawiska związane z problemami dotyczącymi rodziny i sytuacje, w których rodzice zostają pozbawieni władzy rodzicielskiej lub kiedy zostaje ona ograniczona. Po usystematyzowaniu zagadnień prawnych podjęta zostanie próba przeniesienia ich na grunt pedagogiki odniesienia do modelowego pełnienia ról rodzicielskich z perspektywy pedagogicznej. Konkluzją wystąpienia będzie wskazanie, iż problematyka prawidłowego wypełniania roli rodzica jest podstawą badań wielu dyscyplin naukowych (w tym prawa i pedagogiki) oraz zwrócenie uwagi na fakt, iż dążą one do wspólnego celu, czyli ustalenia wyznaczników i ram działania dla osób, zarówno tych, którzy wkraczają na ścieżkę rodzicielstwa oraz rodzicom z wieloletnim stażem. Ostatecznym wynikiem podjętej analizy będzie stwierdzenie, iż priorytetem prawników, jak i pedagogów, powinno być kreowanie prawidłowych postaw rodzicielskich, w których rodzice pełnią swoją rolę z poszanowaniem praw potomstwa i dążą do zapewnienia dzieciom i całej rodzinie najlepszych, jak tylko to możliwe, warunków funkcjonowania.

Słowa kluczowe: rodzicielstwo, władza rodzicielska, dobro dziecka

Pożegnanie z patriachatem? Refleksja o najważniejszych uwarunkowaniach przemian roli ojca w rodzinie w XIX i XX wieku

dr Mikołaj Gębka

Wydział Teologiczny, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Rola ojca – mimo dynamiki życia rodzinnego – przez wieki utrzymywała w europejskim kręgu kulturowym swoją instrumentalną tożsamość, opartą na władzy, byciu głową rodziny, kontrolowaniu członków rodziny czy przekazywaniu tradycji, etc. Niektóre elementy owej tożsamości są zauważalne nawet współcześnie. Równocześnie od przetłumu XVIII i XIX wieku (a nawet nieco wcześniej) zauważalny jest powolny proces pozbawiania tradycyjnej roli ojca jej cech konstytutywnych (a przynajmniej zdecydowanego ich osłabiania). Celem niniejszego referatu jest próba uchwycenia najważniejszych przyczyn tego procesu. Można wśród nich wymienić: rewolucję francuską wraz z jej dziedzictwem (bowiem ze względu na pozycję i wpływy Francji w Europie konsekwencje rewolucji miały znaczenie dla całego kręgu kulturowego), procesy industrializacji i urbanizacji, konflikty zbrojne czy wreszcie przemiany pozycji kobiet w rodzinie.

Słowa kluczowe: tradycyjne i współczesne wzorce ról rodzicielskich, rodzicielstwo na przestrzeni dziejów

Konceptualizacja rodzicielstwa – ujęcie kognitywne

dr Katarzyna Góra

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Celem referatu będzie analiza realizacji metafor pojęciowych dotyczących rodzicielstwa w książkach dwóch kobiet Daun E. Miller – „Children of the Kingdom: A Baha'i Approach to Spiritual Parenting” (pol. Dzieci Królestwa: Podejście baha'i do duchowego rodzicielstwa) oraz Tracy Hogg „Secrets of the Baby Whisperer for Toddlers” (pol. Sekrety zaklinaczki dzieci wobec maluchów). Kryterium opisu stanowiącym podstawę badania jest Teoria Metafory Konceptualnej zaproponowana przez Lakoffa i Johnsona (1980). Zastosowana metodologia pozwoliła wyabstrahować dominujące domeny źródłowe takie jak: podróż, dar, nauczyciel, szlifierz kamieni szlachetnych czy wojna, poprzez które Miller i Hogg ilustrują rodzicielstwo. Teoria Metafory Konceptualnej poszerza nie tylko pole badań lingwistycznych, ale również może dostarczać narzędzi literaturoznawcom, psychologom i pedagogom w poszerzyć i pogłębić wiedzę na temat parentologii.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, postawy rodzicielskie, metafora, językoznawstwo kognitywne

W poszukiwaniu "intersubiektywności" w relacji rodzic-niemowlę - refleksja nad koncepcją Colwyna Trevarthena na podstawie metody Obserwacji Niemowląt Esther Bick

mgr Beata Granops

ZERO-PIĘĆ. Fundacja na rzecz zdrowia psychicznego małych dzieci

Wieloletnie badania Colwyna Trevarthena (2001) pokazują, że niemowlęta od urodzenia są w stanie zasygnalizować swoją gotowość do kontaktu interpersonalnego. Podczas wystąpienia omówiona zostanie koncepcja intersubiektywności oraz przedstawione zostaną przykłady bardzo dyskretnych sygnałów niemowlęcia i odpowiedzi rodzica, świadczące o obecności „intersubiektywności” w interakcjach niemowlęcia z matką.

Źródłem przykładów będą materiały zgromadzone podczas obserwacji niemowlęcia metodą Esther Bick. Refleksja nad „intersubiektywnością” od pierwszych tygodni życia dziecka, wydaje się być ważna z perspektywy współczesnych badań nad doświadczeniem rodzicielstwa. Jakość relacji jaką nawiązuje rodzic, przekłada się na funkcjonowanie emocjonalne dziecka. Niemowlęta komunikują się, aby uzyskać regulację psychologiczną od rodziców, najczęściej od matki. Dlatego też w wystąpieniu analizie zostanie poddane przede wszystkim doświadczenie rodzica i jego gotowości do odpowiadania na pierwsze sygnały nawiązywania relacji przez dziecko. Materiał będzie zawierał przykłady interakcji ukazujące wpływ stanu obniżonego nastroju u matki na gotowość niemowlęcia do nawiązywania relacji.

Słowa kluczowe: niemowlęctwo, obserwacja niemowląt, intersubiektywność, rodzicielstwo, depresja poporodowa

Co pustoszące gniazdo mówi o nie(zmiennej) roli matki? Strategie kobiet na przeżywanie roli matki dorosłych dzieci

mgr Magdalena Herzberg-Kurasz

Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Gdański oraz Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych i Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego

dr Magdalena Żadkowska

Zakład Socjologii Życia Codziennego, Instytut Socjologii, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Bardzo często zakłada się, że to kobietom trudniej jest przeżyć moment opuszczenia domu przez dorosłe dzieci. Wynika to głównie z roli społecznej kobiet, w której są one postrzegane jako pełnoetatowi rodzice. Kobietom przypisuje się budowanie swojej tożsamości w oparciu o rolę rodzica – rolę matki. Uznaje się je jako głównych opiekunów, których centrum uwagi skierowane jest przez większość czasu na ognisko domowe i potomstwo. Rola matki (i żony) odbierana jest jako dużo bardziej ekspansywna, niż w przypadku roli ojca i męża. W naszym wystąpieniu skoncentrujemy się na tym co dzieje się w życiu tych kobiet, których rola matki ulega radykalnemu przekształceniu; przyjrzymy się doświadczeniom identyfikacyjnym (jak definiują siebie same, jak siebie postrzegają, jak o sobie mówią, jak siebie przeżywają) matek w obliczu zmiany wywołanej przez czynnik zewnętrzny, jakim jest wyprowadzka dorosłego dziecka/dzieci z domu. Wychodzenie z roli matki jawi się jako proces odwrócony do momentu, w którym kobieta staje się matką. Oba te etapy traktujemy równorzędnie jako te przynoszące ogromną zmianę w życiu każdej kobiety.

Słowa kluczowe: rola matki, macierzyństwo, puste gniazdo, dorosłe dzieci, herstoria

Doświadczenia i problemy matek z uszkodzeniami słuchu w kontaktach z instytucjami publicznymi - analiza badań własnych

mgr Beata Iwanicka

Pracownia Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych, Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Prezentowane badania poruszają problemy z jakimi spotykają się matki z uszkodzeniami słuchu w kontaktach z instytucjami publicznymi. Ich doświadczenia związane z placówkami medycznymi, z systemem pomocy społecznej i orzecznictwa a zwłaszcza doświadczenia i problemy związane ze wsparciem psychologicznym dla osób z uszkodzonym słuchem.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, głusi, instytucje publiczne, wsparcie psychologiczne

Styl rodzicielski czy styl matki i styl ojca? Spójność stylów rodzicielskich par rodziców z punktu widzenia obojga partnerów

mgr Martyna Jackiewicz-Kawka

Instytut Psychologii, Wydział Filozoficzny, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

dr Małgorzata Stępień-Nycz

Instytut Psychologii, Wydział Filozoficzny, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

prof. dr hab. Marta Biatecka-Pikul

Instytut Psychologii, Wydział Filozoficzny, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Od czasów koncepcji Diany Baumrid (1968) wyróżniamy trzy style wychowania, zwane również stylami rodzicielskimi (parenting styles). Są to styl autorytatywny, autorytarny i permissywny. Najczęściej style te bada się z użyciem samoopisowych kwestionariuszy, zwykle wypełnianych wyłącznie przez matki. Celem naszego badania, w którym zastosowano polską adaptację narzędzia Kwestionariusz Zachowań Rodziców: Style i Wymiary Zachowania – (The Parenting Styles and Dimensions Questionnaire; Robinson, Mandleco, Olsen, Hart, 2001) było sprawdzenie, czy w polskiej populacji występują opisane przez Baumrind style oraz określenie spójności percepcji stylów rodzicielskich matek i ojców, zarówno gdy każdy z rodziców dokonywał samoopisu, jak i kiedy oceniał styl partnera.

Zbadano 152 rodziców (120 matek, 32 ojców) dzieci w wieku około 5,5 lat ($M = 68$ msc; $SD = 1.2$ msc, zakres 65–72 miesięcy; 75 dziewczynek, 77 chłopców) stosując PSDQ, w którym rodzice oceniali swoje i partnera zachowania wobec dziecka. W odniesieniu do 24 dzieci kwestionariusz wypełnili zarówno matka, jak i ojciec. Analiza czynnikowa polskiej adaptacji kwestionariusza PSDQ pozwoliła na wyodrębnienie trzech czynników, które częściowo pokrywają się z wyróżnionymi przez Baumrind stylami rodzicielskimi. Pierwszy czynnik grupuje itemy związane ze stylem autorytatywnym (SA), czynnik drugi jest połączeniem stylu permissywnego i autorytarnego (szczególnie istotna jest tu bezradność wobec zachowań dziecka, SB), a czynnik trzeci wiąże się z surowym dyscyplinowaniem, zwłaszcza ze stosowaniem kar (SD). Analiza stylów matek i ojców w badanych parach pozwala stwierdzić, że: 1) nie występują istotne różnice między matkami a ojcami w percepcji własnych stylów rodzicielskich ($t(22) = 1.13$; -0.40 i -0.94 dla trzech stylów; wszystkie $p > .05$); 2) nie występują istotne różnice między matkami i ojcami w ich spostrzeganiu stylu bezradnego i dyscyplinującego partnera ($t(22) = 0.39$ i -1.61 ; $p > .05$), ale matki spostrzegały ojców jako mniej autorytatywnych niż ojcowie matki: $tSA(22) = -3.32$, $p = .003$); 3) matki i ojcowie spostrzegają siebie wzajemnie jako podobnych w odniesieniu do stylu bezradnego i dyscyplinującego, ale matki spostrzegały siebie jako cechujące się stylem autorytatywnym w wyższym stopniu niż ich partnerzy ($tSA(22) = 3.09$, $p = .005$), natomiast ojcowie w tym zakresie oceniali siebie niżej niż swoje partnerki ($t(22) = -3.26$, $p = .004$); 4) zarówno matki, jak i ojcowie, zgodnie oceniają styl rodzicielski partnera, tzn. nie stwierdzono istotnych różnic między tym jak rodzic spostrzega swoje zachowania a tym, jak te same zachowania ocenia jego partner.

Przyjmując, że wzajemne oceny rodziców co do ich stylów są trafne, a jednocześnie matki uważają ojców za mniej, a siebie za bardziej autorytatywne oraz ojcowie samych siebie uznają za mniej autorytatywnych niż matki, można twierdzić, że to matki w porównaniu z ojcami prawdopodobnie prezentują bardziej demokratyczną postawę wobec dzieci. W dyskusji wyników przedstawimy również możliwe wyjaśnienia – dlaczego w przypadku polskiej populacji nie w pełni zreplikowano strukturę oryginalnego kwestionariusza PSDQ.

Słowa kluczowe: style rodzicielskie, style wychowania, matki, ojcowie, rodzicielstwo

Klaps za karę. Postawa rodziców wobec stosowania kar fizycznych w wychowywaniu dziecka

lic. Agnieszka Kaczyńska

Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

lic. Marlena Pieńkowska

Koło Naukowe Pedagogiki Specjalnej, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Nadal popularną formą przemocy wobec dzieci są kary fizyczne. Głównym celem badań jest poznanie postaw rodziców wobec stosowania kar fizycznych w szczególności klapsów, w wychowywaniu dzieci. Kara fizyczna to „każda kara z zastosowaniem siły fizycznej, której celem jest spowodowanie bólu lub dyskomfortu w jakimkolwiek, choćby najmniejszym stopniu” (Jaros, Michalak 2016: 523). Jedną z najczęstszych form kar fizycznych, którą stosują rodzice w Polsce są klapsy. (Jarosz 2017:11). W wyniku tych działań dzieci mogą

przejawiać agresję, zachowania antyspoleczne, problemy z psychiką, zaburzenia w relacji rodzic-dziecko, zaburzenia zdolności poznawczych oraz niską samoocenę. (Jarosz 2015:22). Metody wykorzystujące kary cielesne często zatrzymują niewygodne zachowania dziecka, ale tylko tu i teraz. W dalszej perspektywie wpływają negatywnie i degradująco na przystosowanie dziecka do życia w społeczeństwie. Jest to istotny temat, warty zgłębienia, zwłaszcza biorąc pod uwagę negatywne następstwa, jakie karanie fizyczne wywołuje u dziecka.

Słowa kluczowe: dziecko, kara fizyczna, klaps, postawa rodzicielska

Macierzyństwo zastępcze w kontekście SOS Wioski Dziecięcych – powołanie czy zawód?

lic. Monika Kiszka

Wydział Studiów Edukacyjnych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Jedną z form realizacji macierzyństwa, stanowiącego podtyp macierzyństwa zastępczego, jest macierzyństwo kobiet pełniących rolę matki w rodzinnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, jakimi są SOS Wioski Dziecięce. W wystąpieniu omówiona zostanie instytucja matki SOS w perspektywie pożądanych cech osobowości kandydatki na nią oraz wymogów formalnych, stanowiących dwa komplementarne elementy stanowiące o macierzyństwie w SOS Wioskach Dziecięcych, a także zadania i funkcje związane z byciem matką w prowadzonym przez nią domu. Rozważania zatem oscylować będą wokół rozumienia tego macierzyństwa jako sprawowania funkcji profesjonalnego pedagoga, który odpowiada za prawidłowy rozwój wychowanków, oferując jednocześnie matczyną miłość oraz bezpieczeństwo. Będzie ono również inspiracją do poszukiwania odpowiedzi na pytanie czy macierzyństwo tych kobiet to raczej powołanie czy zawód. Wnioski zaprezentowane w trakcie wystąpienia wyłonione zostały na podstawie analizy literatury przedmiotu, zatem wystąpienie przyjmuje charakter rozważań teoretycznych.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, macierzyństwo zastępcze, Wioski SOS

Muzykoterapia jako forma wsparcia dla dziecka i rodzica na oddziale neonatologicznym

dr Sara Knapik-Szweda

Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet Śląski w Katowicach

Dziecko przedwcześnie urodzone to dziecko którego stan psychomotoryczny i neurologiczny jest bardzo zróżnicowany, a dalszy jego rozwój zależy od wielu czynników biologicznych i środowiskowych. Ważną rolę odgrywa wczesna interwencja i stymulacja rozwojowa, w którą zaangażowani są rodzice dziecka. Zarówno matki jak i ojcowie dzieci przedwcześnie urodzonych konfrontują się z wieloma emocjami: od lęku, ciągłego niepokoju, po depresję czy traumę. (Ettenberger, Cardenas, Parker i Odell-Miller, 2017; Haslbeck 2017). W tych trudnych okolicznościach, w jakich rodzice dziecka się znaleźli, stopniowo uczą się jak być z nim, jak się z nim komunikować i rozpoznawać jego potrzeby. Muzykoterapia (MT) może być nie tylko formą wczesnej stymulacji rozwoju wcześniaków na oddziale intensywnej terapii noworodka (OITN). Może być ona formą wsparcia dla rodziców dziecka. Może poprawić ich samopoczucie, zmniejszać lęk czy wspierać umiejętności radzenia sobie z traumatyczną sytuacją rodzinną. Ponadto umożliwia im rozwój interakcji ze swoim dzieckiem za pomocą śpiewu, kołysania czy tworzenia piosenek (Loewy, 2011; Haslbeck, 2012, Loewy, 2015). Działania muzykoterapeutyczne mogą wspierać i pomagać w osiągnięciu stanu regulacji fizjologicznej i emocjonalnej zarówno dziecka jak i jego rodziców oraz umacniać ich w poczuciu własnej tożsamości rodzicielskiej (Ghetti, 2013).

Celem wystąpienia jest pokazanie możliwości zastosowania muzykoterapii aktywnej na oddziale intensywnej terapii noworodka dla dzieci przedwcześnie urodzonych i ich rodziców. Zaprezentowane rozważania teoretyczne nakreślą sposoby muzycznego wsparcia dziecka i rodzica, z poszanowaniem ich indywidualnych potrzeb i możliwości. Z kolei wykaz aktualnych badań wskaże jak muzykoterapia może oddziaływać i wspomagać rodzica w trudnej sytuacji hospitalizacji.

Słowa kluczowe: muzykoterapia, dziecko przedwcześnie urodzone, wsparcie, trauma

Obraz rodziców w okresie pandemii w rysunkach dziewcząt z rodzin uzależnionych

dr Elżbieta Kornacka-Skwara

Zakład Psychologii, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza w Częstochowie

Przedstawione zostaną badania 20 dziewcząt, pochodzących z rodzin uzależnionych, w których ojciec jest osobą aktywnie pijącą. Są to badania podłużne i zostały przeprowadzone w 2019 roku (przed okresem pandemii) oraz 2020 roku (w czasie trwania pandemii). Średni wiek badanych dziewcząt wynosił 15,3 lat (badanie nr 1) i 16,1 lat (badanie nr 2). Pytania badawcze: jaki jest obraz matki oraz jaki jest obraz ojca w percepcji dorastających dzieci z rodzin uzależnionych. Metodą badawczą jest projekcyjny test Rysunku Rodziny M. Braun-Gałkowskiej oraz przeprowadzona rozmowa do rysunku. Wnioski z badania dotyczą nie tylko postrzegania rodziców i relacji z nimi, ale również wskazują na sposób pełnienia ról rodzicielskich oraz poziom skuteczności procesu wychowania.

Słowa kluczowe: role rodzicielskie, obraz ojca oraz matki, relacje z rodzicami

Psychologiczne aspekty wczesnego macierzyństwa w dobie pandemii COVID-19

prof. KUL dr hab. Dorota Kornas Biela

Instytut Pedagogiki, Katedra Pedagogiki Specjalnej, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

Pandemia koronawirusa powodująca chorobę COVID-19 spowodowała ogólnoswiatowy kryzys w wielu dziedzinach życia i zagrożenie dla zdrowia publicznego, przed jakim nie stanęła medycyna od co najmniej stu lat. Szczególnie wczesny okres macierzyństwa (ciąży, porodu, połogu oraz pierwszych miesięcy po urodzeniu dziecka) w zderzeniu z tak niepokojącą rzeczywistością oraz ograniczeniami w zaspokojeniu psychospołecznych potrzeb matek w procesie prokreacji, był dla nich szczególnym wyzwaniem. W bogatej już literaturze dotyczącej psychologicznych konsekwencji pandemii dla życia rodzinnego, nie znajdujemy wiele badań dotyczących wczesnego okresu sprawowania przez kobiety roli macierzyńskiej. W badaniach kobiet skupiano się przede wszystkim na aspektach medycznych związanych z zakażeniem koronawirusa w okresie ciąży, porodu i w połogu. Natomiast aspekty psychologiczne nie były często poruszane, dlatego zadaniem referatu będzie dokonanie refleksji nad dostępnymi wynikami badań psychologicznych dotyczących nabywania i realizowania funkcji macierzyńskiej we wczesnym etapie rodzicielstwa w trakcie pandemii COVID-19. Zostanie również zwrócona uwaga na wyzwania związane z opieką nad zdrowiem psychicznym matek będących w procesie prokreacji oraz wychowujących małe dzieci jak też na strategię zmniejszania ryzyka dla ich zdrowia psychicznego w tym czasie.

Słowa kluczowe: pandemia COVID-19, wczesne macierzyństwo, rodzicielstwo w dobie pandemii, psychologiczne aspekty prokreacji

Mediacja, konflikt rodzicielski, alienacja

mgr Marceli Kwaśniewski

Europejski Instytut Mediacji w Poznaniu

Problem: rodzice będący w związkach formalnych i nieformalnych rozstają się często w atmosferze konfliktu i wzajemnych oskarżeń. Dzieci stają się przedmiotem manipulacji i przestają być podmiotem, trzecią stroną sporu. Ta sytuacja jest zaogniana na sali rozpraw z powodu stresu rodziców, emocji, działań pełnomocników i nakierowania procesu sądowego na efekt, nie na rozwiązanie problemu. Wygrana lub przegrana to jedyne opcje stojące przed rodzicami, a dzieci stają się ofiarami tego dualizmu. Rodzice w konflikcie; pomijają dziecko jako podmiot, nie respektują jego prawa, manipulują dzieckiem, uczą dziecko manipulacji, dokonują alienacji drugiego rodzica. Ponadto, rodzice nie rozdzielają płaszczyzn konfliktu; rodzicielskiej, personalnej, emocjonalnej, finansowej i prawnej. Jednocześnie tkwią w stereotypach z góry zakładających „przyznanie opieki” matce oraz „przyznanie władzy” ojcu, z czym obie strony często się apriorycznie godzą, pomijając prawo dziecka do stałej obecności obojga rodziców. Efektem jest nieobecność dziecka z powodu braku jego reprezentacji. Ta sytuacja jest problemem dla samych rodziców, który wynika z ich bezradności, braku świadomości i wiedzy, braku wsparcia przy jednoczesnym braku intencji krzywdzenia dziecka.

Pytania: jak mediacja może wspierać skonfliktowanych rodziców we właściwym pełnieniu ich ról? Jak skoncentrować uwagę stron na interesach i potrzebach dziecka? Kto i jak powinien te interesy reprezentować? Jakie praktyki mediacyjne warto stosować? Jak rozbić stereotyp opieki po-rozstaniowej? Czy należy wpisać w prawo instytucję advocatus pueri? Jak to zrobić? Czy mediator ma prawo być takim advocatus pueri? Wystąpienie wynikające z dziesięcioletniej praktyki mediatorskiej autora jest próbą odpowiedzi na te pytania, wsparciem anonimową ankietą przeprowadzoną wśród sędziów i pełnomocników stron.

Słowa kluczowe: rozstanie, mediacja, prawo, konflikt, dziecko

Wybrane aspekty prawne rodzicielstwa osób transseksualnych

dr Agnieszka Kwiecień-Madej

Instytut Prawa Cywilnego, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii, Uniwersytet Wrocławski we Wrocławiu

Regulacja prawna rodzicielstwa osób transseksualnych stanowi jedno ze współczesnych wyzwań prawa rodzinnego. Brak jednoznacznego uregulowania prawnego dotyczącego możliwości zmiany płci oraz zmiany akt stanu cywilnego oddziałuje na sytuację prawną tych osób w zakresie pełnienia przez nich ról rodzicielskich. Polski system prawny, w ślad za ustawodawstwem wielu innych państw, przyjmuje dychotomiczny podział płci oraz odpowiadający mu podział ról rodzicielskich. Nie przewiduje również rodzicielstwa osób tej samej płci, choć ważną sferą uprawnień związanych z rodzicielstwem osób transseksualnych jest transkrypcja zagranicznych aktów urodzenia dzieci par jedнопłciowych. Problematyka prawna rodzicielstwa osób transseksualnych powinna być poddana analizie w dwóch aspektach. Po pierwsze rodzicielstwa przedtranzycyjnego – dotyczącego stosunków między rodzicami i dziećmi poczętymi i urodzonymi przed rozpoczęciem procedury korekty płci oraz rodzicielstwa potranzycyjnego, odnoszącego się do trwającego lub zakończonego procesu uzgodnienia płci. Wobec braku uregulowań dotyczących samej procedury, możliwe jest rodzicielstwo na skutek naturalnego poczęcia dziecka jak również zastosowania metod medycznie wspomaganego prokreacji. W praktyce mogą występować sytuacje, w których ustalenia rodzicielstwa osoby transseksualnej będzie sprzeczne z literalnym brzmieniem przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego np. problem ustalenia macierzyństwa w przypadku urodzenia dziecka przez osobę o biologicznych cechach płci żeńskiej, lecz czującą się mężczyzną. W braku jednoznacznych uregulowań prawnych omawianej sfery stosunków społecznych, istotną rolę w rozstrzyganiu tych problemów pełni orzecznictwo sądowe. Na szczególną uwagę zasługuje uchwała SN z dnia 27 lutego 2020 r. (sygn. akt III CZP 56/19), w której analizie poddano problematykę możliwości ustalenia bezskuteczności uznania ojcostwa osoby transseksualnej w przypadku, gdy dziecko zostało poczęte w wyniku procedury medycznie wspomaganego prokreacji z wykorzystaniem materiału genetycznego anonimowego dawcy.

Słowa kluczowe: rodzicielstwo, transseksualizm, ojcostwo, macierzyństwo

Macierzyństwo w labiryntach codzienności. Trudności, wyzwania, priorytety współczesnego macierzyństwa

dr Monika Lewicka

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

W wystąpieniu zostaną zaprezentowane przemiany życia społecznego, wielość wyborów we współczesności - ze szczególnym uwzględnieniem macierzyństwa oraz kategoria codzienności. Przedmiotem badań uczyniono doświadczenia życia codziennego współczesnych kobiet-matek. Celem przeprowadzonych wywiadów było uzyskanie informacji o (nie)spełnianiu społecznych oczekiwań stawianych macierzyństwu. Analizę zgromadzonego materiału prowadzono pod względem: oczekiwań społecznych stawianych macierzyństwu w percepcji badanych matek i ich oceny w jakim stopniu te oczekiwania są spełniane. W badaniu uczestniczyło 10 kobiet-matek zamieszkujących województwo kujawsko-pomorskie. Cechą wspólną dla badanej grupy było posiadanie wyższego wykształcenia (o różnym profilu). Badane matki znajdowały się w przedziale wiekowym 25-35 lat. Kryterium doboru badanej próby było bycie matką dziecka do lat 3. Dobór był zatem nieprobabilistyczny - celowy. Problematyka, a także przyjęta perspektywa teoretyczna wymagała zastosowania podejścia jakościowego o charakterze eksploracyjno-diagnostycznym. W badaniu zastosowano metodę studium przypadku, wykorzystano technikę wywiadu, indywidualnych rozmów częściowo ustrukturyzowanych, na podstawie wcześniej przygotowanych dyspozycji. Podstawę teoretyczną prowadzonych rozważań stanowi teoria realizacji zadań rozwojowych Havighursta, oczekiwania wobec macierzyństwa w dyskursie dotyczącym macierzyństwa w dostępnej literaturze przedmiotu.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, dziecko, matka, rodzina, codzienność

Rodzicielstwo par homoseksualnych – trudności metodologiczne i przegląd badań

dr Andrzej Margasiński

Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

Legalizacja związków i rodzicielstwo par homoseksualnych należą do „gorących” społecznie tematów, budzących liczne kontrowersje. Podstawowe kwestie badawcze koncentrują się wokół jakości opieki rodzicielskiej, funkcjonowania dzieci w otoczeniu zewnętrznym oraz przejmowania wzorców zachowań seksualnych i partnerskich. Opinie dotyczące jakości homoseksualnego rodzicielstwa oscylują pomiędzy krytyką wzrastania w rodzinach homoseksualnych a narracją o „braku różnic” głoszoną na ogół przez autorów homofilnych. W wystąpieniu zostaną nakreślone trudności metodologiczne związane z prowadzeniem badań w tym obszarze oraz zostanie dokonany przegląd współczesnych badań, z zaznaczeniem podziału na autorów utożsamiających się ze środowiskami LGBTB oraz niezależnych.

Słowa kluczowe: homoseksualizm, LGBTB, rodzicielstwo, metodologia badań

Eksplozja zaburzeń tożsamości płci wśród dzieci i młodzieży a dylematy rodziców

mgr Agnieszka Marianowicz-Szczygiel

Fundacja Instytut Analiz Płci i Seksualności „Ona i On” w Warszawie

Dane ilościowe z wielu krajów na świecie pokazują wzrost liczby konsultacji oraz już samych diagnoz dysfornii płciowej (zaburzeń tożsamości płci) wśród dzieci i młodzieży. Istnieją podobne doniesienia ze Szwecji, Wielkiej Brytanii, Kanady czy USA, ale także z antypodów – Australii, czy Nowej Zelandii – gdzie odnotowuje się czasem w przeciągu zaledwie dekady wzrost liczby zgłaszanych przypadków dysfornii płciowej na poziomie kilkuset, a nawet ponad 2000%. Skala i zasięg tego zjawiska uzasadniają mówienie wręcz o „eksplozji”. Za danymi ilościowymi idą zmiany jakościowe – zmiana rozkładu wieku oraz płci. Oprócz dylematów naukowych i prób wyjaśnienia tego zjawiska, rodzi ono dylematy rodziców, którzy zastanawiają się, jakie są przyczyny i rokowania w zakresie zaburzeń tożsamości płciowej u dzieci i młodzieży, jak z nimi rozmawiać, czy można temu jakoś zapobiec i czy podobny los czeka konkretnie moje dziecko. Psychologowie także w Polsce muszą być przygotowani na zmierzenie się z podobną eksplozją przypadków zaburzeń tożsamości płci wśród młodzieży. Przegląd badań naukowych oraz zarysowanie możliwych ścieżek adekwatnej pomocy okażą się tu pomocne.

Słowa kluczowe: zaburzenia tożsamości płci, dysforia płciowa, transseksualizm, dylematy wychowawcze

Doświadczenie macierzyństwa w trakcie choroby nowotworowej. Badanie jakościowe zgodnie z Interpretacyjną Analizą Fenomenologiczną

mgr Joanna Matuszczak-Świgoń

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Nadrzędnym celem przeprowadzonego badania było poznanie, zrozumienie i opisanie, w jaki sposób doświadczane jest macierzyństwo w trakcie choroby nowotworowej. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z wytycznymi Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej (IPA). Istotą IPA jest zwrócenie uwagi na sposób, w jaki badani nadają sens zjawiskom, które są przedmiotem analizy, a następnie przedstawienie interpretacji tych zjawisk od strony badacza. Na podstawie teorii Walsh (2006, 2016), Masten (2014) na temat prężności rodzinnej, modelu cyklu życia rodziny McGoldrick i Carter (2005) oraz modelu choroby w systemie rodzinnym Rollanda (2005, 2012), przygotowano plan rozmowy, zawierający kluczowe pytania lub obszary, do których odwoływano się podczas spotkania. Badanie miało charakter eksploracyjny. Sformułowano następujące pytanie badawcze: jak jest doświadczane macierzyństwo w trakcie choroby nowotworowej? Zgodnie z założeniami IPA dobór próby był celowy. Kryteria włączania osób badanych: a) matki w trakcie chemioterapii radykalnej z powodu raka piersi, b) matki dzieci w wieku przedszkolnym lub szkolnym, c) matki na początku średniej dorosłości, d) kobiety będące w związku małżeńskim, e) zgodnie ze skalą ECOG stan ogólny pacjentek dobry (0-2). Przeprowadzono rozmowy częściowo ustrukturyzowane z czterema matkami w trakcie leczenia raka piersi.

Przeprowadzone analizy (zgodnie z założeniami IPA) pozwoliły na wyróżnienie trzech nadrzędnych tematów oraz odpowiadających im tematów: 1) Wyzwania w łączeniu roli matki i pacjentki: a) obawy o wpływ choroby na dzieci, b) rekonstrukcja tożsamości macierzyńskiej, c) zarządzanie emocjami oraz radzenie sobie z niepewnością, d) podjęcie decyzji o sposobie, zakresie i czasie poinformowania dzieci o chorobie; 2) Strategie

radzenia sobie z wymaganiami wynikającymi z bycia matką w trakcie choroby nowotworowej: a) system przekonań: choroba jako lekcja, utrzymywanie pozytywnej perspektywy, duchowość, b) wzorce organizacji: elastyczność i stabilność, wsparcie społeczne, c) komunikacja: jasność i klarowność vs chaos, otwarte wyrażanie emocji vs trudności w zakresie zarządzania emocjami, 3) Adaptacja jako proces: a) diagnoza choroby nowotworowej, b) leczenie choroby nowotworowej W omówieniu strategii radzenia sobie odwołano się do Modelu prężności rodzinnej F. Walsh.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, choroba nowotworowa, badanie jakościowe, IPA

Postawy rodzicielskie rodziców dzieci ze zdiagnozowaną niskorostością

dr Krystyna Moczka

Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Przyczyny zaburzeń wzrastania są różne. Mogą być cechą konstytucjonalną, efektem zaburzeń hormonalnych lub elementem zespołów genetycznych. Za niskoroste uważa się osoby, które nie przekraczają według siatek centylowych odpowiednich do wieku, 3 centyla. Stosunkowo częstym zjawiskiem jest traktowanie dzieci niskiego wzrostu jako młodszych czyli „infantylizowanie” ich. W literaturze przedmiotu opisywana jest tendencja do zaniżania oczekiwań wobec tych dzieci ze strony rodziców, ich opiekunów, a w dorosłości pracodawców czy partnerów życiowych. Odnoszenie się do dziecka odpowiednio do jego wieku, a nie postury, stanowi znaczące wyzwanie dla kontaktów społecznych. Celem niniejszych badań było poznanie postaw rodzicielskich rodziców dzieci w wieku od 2 do 18 lat ze zdiagnozowaną niskorostością, leczonych i nieleczonych hormonem wzrostu. Sformułowano dwa problemy badawcze: -Jakie postawy rodzicielskie prezentują rodzice dzieci ze zdiagnozowaną niskorostością? -Jaka jest struktura oraz sytuacja socjoekonomiczna badanych rodzin? W badaniach przyjęto metodę sondażu diagnostycznego. Przeprowadzono wywiad z rodzicami niskorostych pacjentów oraz ordynatorem oddziału endokrynologii. Wykorzystano narzędzie badawcze autorstwa Mieczysława Płopy - Skala Postaw Rodzicielskich, różnicująca postawy: akceptacja-odrzućcie; postawa nadmiernie wymagająca, postawa autonomii, postawa niekonsekwentna, postawa nadmiernie ochraniająca. W referacie przedstawiono wyniki uzyskanych badań. Scharakteryzowano sytuację socjoekonomiczną rodziny badanych, jej strukturę oraz zinterpretowano deklarowane postawy rodzicielskie wobec potomstwa o niskim wzroście.

Słowa kluczowe: niskorostłość, postawy rodzicielskie, hormon wzrostu

Wpływ działalności Akademii Familijnej oraz amatorskiego Teatru Biedronka na kształtowanie postaw rodzicielskich w zakresie decyzji prokreacyjnych

mgr Anna Murawska

Stowarzyszenie Akademia Familijna

Wystąpienie zawiera charakterystykę działalności Stowarzyszenia Akademia Familijna, którego misją jest wzmacnianie kompetencji wychowawczej rodziców poprzez prowadzenie kursów i warsztatów metodą „case - study” oraz analizę wewnętrznych badań przeprowadzonych po 15 latach działalności Akademii w kilkunastu miastach Polski. Z badań oraz z obserwacji moderatorów prowadzących warsztaty wynika, że uczestnicy po odbyciu kursu nabywają przekonania o możliwości poradzenia sobie z problemami wychowawczymi w ich rodzinach, a wiele par podczas trwania kursu lub wkrótce po nim podejmuje decyzję o staraniu się o kolejne dziecko. Wpływ na to, jak wskazują obserwatorzy, mogą mieć zarówno przekazywane podczas kursu treści, zdobyte umiejętności praktyczne, jak i atmosfera panująca podczas warsztatów, czy kontakt z innymi rodzicami.

Druga część wystąpienia zawiera krótką prezentację amatorskiego teatru, w którego działalność zaangażowane są pary małżeńskie oraz prezentację obserwacji, z której wynika, że wspólne spędzanie czasu obu małżonków (uczestniczenie w próbach, ćwiczenie roli, granie na scenie) w nieformalnych działaniach na rzecz rodzin w społeczności lokalnej, przyczynia się do decyzji o poczęciu kolejnego dziecka w rodzinie.

Jak wskazują przeprowadzone ankiety i obserwacje, powyższe praktyczne działania prowadzone z małżonkami dodają im pewności w rolach rodzicielskich i mogą mieć wpływ na decyzje o kolejnym dziecku w rodzinie. Wyniki badań dotyczące Akademii Familijnej potwierdzają wiedzę z zakresu psychologii na temat roli wsparcia i roli spotkań edukacyjnych w kształtowaniu postaw rodzicielskich, a obserwacje rodziców

zaangażowanych w amatorski Teatr Biedronka wskazują na istotną rolę modelowania i psychodramy w psychoterapii małżeńskiej.

Słowa kluczowe: kursy dla rodziców, postawy rodzicielskie, dzieciństwo

Rok na stacji kosmicznej z Aspi. Sytuacje, myśli i uczucia. Doświadczenia pandemiczne matek dzieci z Zespołem Aspergera

mgr Nina Myalska

Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej

Autorka wystąpienia jest psychoterapeutką pracującą na co dzień z rodzinami dzieci autystycznych. Prowadzi terapię dzieci autystycznych, jest także koordynatorką grupy wsparcia dedykowanej mamom pacjentów. Celem referatu jest przedstawienie sytuacji rodzin dzieci z Zespołem Aspergera, w sytuacji pandemicznej. Autorka przedstawia w swoim wystąpieniu relację czterech matek dzieci szkolnych z Zespołem Aspergera, opisuje ich zmagania z codziennością pandemiczną, szkołą on-line, brakiem dostępności terapii pomagających w funkcjonowaniu ich dzieci. Analizie poddane są też rezyliencje badanych matek.

Słowa kluczowe: pandemia, zespół Aspergera, macierzyństwo, rezyliencje

Rodzicielstwo w Sieci - wizja, rzeczywistość, perspektywy

dr Dominika Myślak

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Internet dał ogromną łatwość w dostępie do informacji. Nie bez przyczyny powstało określenie np. leczyć się u doktor Google. Również rodzice często poszukują wiedzy na temat rodzicielstwa właśnie w Internecie, gdzie można znaleźć wiele forów internetowych, grup czy kont w mediach społecznościowych założonych z myślą o tym, żeby było to forum wymiany myśli, rad i rodzicielskiego wsparcia. Tyle w teorii, bo w praktyce często okazuje się, że są to miejsca, gdzie pełno jest ocen i hejtu. Sieć jest bowiem punktem styku dwóch obrazów: wyidealizowanego rodzicielstwa i pomijanych kwestii postrzeganych wciąż jako wstydlive (np. poronienie).

W ostatnich latach sytuacja ta się jednak zaczęła wyraźnie zmieniać w kierunku odzwierciedlania zarówno pozytywnych, jak i negatywnych stron rodzicielstwa jednocześnie. Pojawiają się także lokalne wioski internetowe, grupy w mediach społecznościowych zakładane w duchu Rodzicielstwa bliskości i NVC, w których zwraca się uwagę na sposób wypowiedzi i pilnuje, by było to bezpieczne miejsce, w którym można uzyskać pomoc i wsparcie. Często tym działaniom towarzyszą akcje społeczne kierowane przez lokalne fundacje.

Na podstawie własnych obserwacji lokalnych działań: grup w Internecie (np. Rodzicielstwo bliskości Olsztyn, Chusty Olsztyn), fundacji (np. Fundacja Każdy Ważny, Fundacja Mlekiem Mamy), akcji społecznych (#HEJToJA, Międzynarodowy/Europejski Tydzień Bliskości, Tydzień Douli) oraz publikacji dziennikarskich na ten temat w Gazecie Wyborczej Olsztyn, Autorka scharakteryzuje zmiany, jakie zachodzą w tej problematyce w ostatnich latach.

Słowa kluczowe: media społecznościowe, hejt, rodzicielstwo, dziennikarstwo

Relacje z matką jako predyktor sukcesów szkolnych młodzieży

prof. UJD dr hab. Elżbieta Napora

Zakład Psychologii, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

Macierzyństwo jest obarczone wielością obowiązków związanych z rodzicielstwem i stanowi istotny element systemu rodzinnego. Ujmowane w perspektywie relacji emocjonalnych opisujących system rodziny, pozwala potwierdzić priorytetową rolę matki w kształtowaniu oraz pielęgnowaniu więzi emocjonalnych w rodzinie, w tym z dziećmi.

Celem badań było wskazanie relacji z matką jako determinanty sukcesów szkolnych badanej młodzieży. Aby odpowiedzieć na pytania, 1) jak relacje z matką stanowią predyktor sukcesów szkolnych młodzieży w podziale na płeć, oraz 2) czy relacje z matką są jedynym predykatorem sukcesów szkolnych badanych, zebrano

dane od 81 osób. Dane gromadzono za pomocą Kwestionariusza Relacji Rodzinnych, Skali Pomiaru Prężności oraz średniej oceny semestralnej. Uzyskane wyniki pokazały, że dla szkolnych sukcesów u chłopców, istotnym predykatorem okazał się wymiar relacji z matką, autonomia – kontrola, poza prężnością psychiczną. Otrzymane efekty analizy potwierdzają, że macierzyństwo tworzy układ więzi, który jest podłożem wzajemnego oddziaływania pomiędzy osobami tworzącymi system rodziny. Warto także dodać, że jakość oraz klimat stosunków w podsystemie matka – dziecko może oddziaływać na cały układ rodzinny.

Słowa kluczowe: relacje dziecka z matką, osiągnięcia szkolne, młodzież, płeć ucznia

Samotne macierzyństwo. Znaczenie dziadków dla relacji adolescentów z rówieśnikami

prof. UHP dr hab. Elżbieta Napora

Zakład Psychologii, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie

Celem badań było oszacowanie relacji z matką jako wyznacznika przewidywania jakości komunikacji adolescentów z rówieśnikami oraz sprawdzenie znaczenia wsparcia od dziadków dla związku relacji dorastającego z matką, i jego komunikowania się z innymi. Podstawą teoretyczną badań są teorie systemów rodzinnych, które umożliwiają zobrazowanie i podkreślenie znaczenia dziadków w rodzinie (Goodfellow, 2010). Jak i wykorzystano koncepcję zachowania zasobów Hobfolla (2006), pozwalającą objaśnić mechanizmy pozytywnej adaptacji społecznej jednostki, w sytuacji trudności w rodzinie. Wyniki będą rozpatrywane w grupach adolescentów podzielonych ze względu na strukturę rodziny oraz na płeć. Spodziewano się, iż efekty analiz potwierdzą, że jeśli w systemie rodzinnym z samotnym macierzyństwem uczestniczą dziadkowie, to całość tworzy taki układ więzi, który jest podłożem budowania otwartych relacji adolescentów z rówieśnikami.

Słowa kluczowe: samotne macierzyństwo, dziadkowie, młodzież

Edukacja seksualna w oczach rodziny osób z niepełnosprawnością intelektualną

lic. Wiktoria Olszewska

Koło Naukowe Psychologii „Oblicza”, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wprowadzenie: Edukacja seksualna jest tematem wielu dyskusji oraz zagadnieniem budzącym kontrowersje i wywołującym skrajne emocje. Jego odbiór jest zróżnicowany, jeśli mowa o populacji ogólnej. Ważne w tym kontekście wydaje się stanowisko opiekunów osób z niepełnosprawnością intelektualną i przeanalizowanie ich punktu widzenia. Celem przeprowadzonego badania było poznanie opinii rodziców osób z niepełnosprawnością intelektualną na temat edukacji seksualnej.

Metoda: W badaniu wzięto udział pięciu przedstawicieli (rodzice bądź rodzeństwo, osoby pełnosprawne, w normie intelektualnej) osób z niepełnosprawnością intelektualną (od lekkiego do znacznego stopnia niepełnosprawności, w przewadze osoby pełnoletnie). Wykorzystanym narzędziem badawczym był wywiad częściowo ustrukturyzowany, którego pytania dotyczyły m.in. doświadczeń związanych z edukacją seksualną, rozumienia pojęcia „edukacja seksualna” oraz wad i zalet płynących z tego rodzaju edukacji.

Wyniki: Osoby badane pozytywnie wypowiadały się o edukacji seksualnej i opisywały przykłady sytuacji, w których pomogła w poradzeniu sobie z sytuacjami trudnymi, związanymi z zachowaniami ich niepełnosprawnego członka rodziny, towarzyszącym rozwojowi psychoseksualnemu. W głównej mierze są przychylnie nastawione do tego typu zajęć. Wymieniają zalety, ale także zagrożenia płynące z tego rodzaju edukacji w stosunku do ogółu społeczeństwa, jak i swoich najbliższych. Wszyscy badani wyrażają chęć i potrzebę kształcenia w zakresie seksualności nie tylko najbliższych im osób z niepełnosprawnością intelektualną, ale także w odniesieniu do osób pełnosprawnych. Uważają ją za wiedzę potrzebną i wartościową, aczkolwiek silnie podkreślają konieczność przeprowadzania lekcji z edukacji seksualnej przez osoby odpowiednio wykwalifikowane.

Wnioski: Odbiór edukacji seksualnej przez opiekunów osób z niepełnosprawnością intelektualną jest pozytywny. W ich oczach jest ona ważnym elementem w rozwoju.

Słowa kluczowe: edukacja seksualna, niepełnosprawność intelektualna, rodzice osób z niepełnosprawnością intelektualną, rozwój seksualny

Funkcjonowanie rodziny adopcyjnej – problemy i wyzwania

Julia Ostrowska

Wydział Filozofii i Nauk Społecznych, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Adopcja dziecka jest dużym wyzwaniem dla funkcjonowania rodziny. Zmienia się jej struktura, pojawiają się nowe role i wyzwania życia codziennego. W zależności od momentu, w którym podjęta zostaje ta decyzja, zróżnicowany jest sposób przygotowania się rodzica i dziecka. W zależności od etapu rozwoju dziecka rodzice muszą mierzyć się z różnymi problemami i wyzwaniami. Proces adaptacji i integracji dziecka w rodzinie oraz wzajemna akceptacja i zbliżanie się do siebie wymaga zaangażowania wszystkich członków rodziny. W moim wystąpieniu przedstawię wyniki badań własnych (z wykorzystaniem wywiadu) prezentujących subiektywną perspektywę rodzin adopcyjnych – ich doświadczenia oraz obraz ich codziennego życia.

Słowa kluczowe: adopcja, rodzina, funkcjonowanie rodziny

Komercjalizacja tacierzyństwa – ojcowie jako adresaci działań marketingowych

prof. UAM dr hab. Aleksandra Parobkiewicz-Jasielska

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

mgr Kamil Janowicz

Wydział Psychologii i Kognitywistyki Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Analizy psychobiograficzne wskazują na obecnych wśród konsumentów tzw. DEWKS (ang. dual earners with kids), czyli rodziny z dziećmi, w których oboje małżonkowie pracują (i kupują). I choć jesteśmy świadkami dynamicznych zmian we wzorcach ojcostwa to ojcowie nadal rzadziej niż mamy są grupą docelową działań marketingowych czy adresatami kampanii reklamowych. W wystąpieniu zostaną przedstawione możliwe przyczyny mniejszego zainteresowania ojcami ze strony specjalistów od marketingu. Przeanalizowane zostaną także kwestie dotyczące zjawiska komercjalizacji tacierzyństwa, w tym: sylwetki milenijnych ojców konsumentów („tato blender”, „tato społecznik”, „tato zdobywca”), sposób przedstawiania ojców w reklamach (np. „tato niewidzialny”, „tato mentor”, „tato-głowa rodziny”) oraz tzw. „reklama tacierzyńska” (ang. dadvertising). W oparciu o wyniki badań z obszaru psychologii oraz socjologii rodziny a także wiedzy na temat codziennego funkcjonowania ojców, zostaną zaproponowane możliwe sposoby „profilowania” działań marketingowych z uwzględnieniem ojców jako głównych ich adresatów. Wszystkie powyższe zagadnienia zostaną zobrazowane przykładami reklam i kampanii marketingowych z „ojcowskim kontentem” (czyli takich, których bohaterami lub adresatami byli ojcowie).

Słowa kluczowe: ojcostwo, komercjalizacja rodzicielstwa, reklama, marketing

Rodzicielstwo rodziców chrzestnych

dr hab. Dorota Ruszkiewicz

Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach Filia w Piotrkowie Trybunalskim

Pomimo doniostości instytucji rodziców chrzestnych, ukazało się niezbyt wiele opracowań naukowych na ten temat i to zazwyczaj ograniczonych do ujęcia religijnego. Podjęta w publikacji problematyka została usytuowana w metodologii jakościowej. W badaniu zastosowano studium przypadku. Materiał badawczy został pozyskany za pomocą wywiadu indywidualnego pogłębionego.

Celem badań było poznanie refleksji rodziców biologicznych, rodziców chrzestnych i chrześniaków na temat instytucji chrzestnego rodzicielstwa. W badaniach zwrócono uwagę na takie kwestie jak: kryteria, jakimi kierowali się rodzice wybierając dla swojego dziecka rodziców chrzestnych; instytucja rodzicielstwa chrzestnego w retrospekcji chrzestnych i w ich obecnej narracji; instytucja rodzicielstwa chrzestnego w narracji chrześniaków (rodzice chrzestni w sieci wsparcia społecznego chrześniaków).

Wyniki badań dowiodły, że: większość rodziców wybierając dla swojego dziecka rodziców chrzestnych kierowała się pobudkami społecznymi. Dla wszystkich badanych chrzestnych, bycie rodzicem chrzestnym to wyróżnienie, przywilej i powód do dumy. Pogląd taki sformułowali jednak w wieku dojrzałym. W życiu wielu chrześniaków chrzestni nie odegrali szczególnej roli. Jeśli takową odegrali, chrześniacy docenili ich wsparcie emocjonalne i materialne.

Słowa kluczowe: rodzice chrzestni, rodzicielstwo, matka chrzestna/ojciec chrzestny

Macierzyństwo w czasie pandemii COVID-19. Jakościowa analiza doświadczeń matek w Polsce

mgr Agata Ruźniak-Lubocka

Instytut Psychologii Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet Gdański w Gdańsku

mgr Paulina Anikiej-Wiczenbach

Instytut Psychologii Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet Gdański w Gdańsku

prof. UG dr hab. Maria Kaźmierczak

Instytut Psychologii Wydział Nauk Społecznych Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Pandemia COVID-19 przyniosła wiele zmian w codziennym funkcjonowaniu niemal każdego człowieka, stawiając go w sytuacji stresowej, obciążającej i wywołującej lęk. Podczas narodowej kwarantanny, która została ogłoszona w Polsce wiosną 2020 r., przeprowadzono jakościowe badanie oparte o narracje 82 matek ($M = 32.33$; lata $SD = 4.71$), posiadających dzieci w przedziale wiekowym od 6 miesięcy do 6 lat ($M = 2.65$ lata; $SD = 1.59$). Celem badania była analiza problemów i zmian wywołanych pandemią COVID-19 w rodzinach z małym dzieckiem, przedstawionych przez pryzmat macierzyństwa.

Podczas wywiadów poproszono badane o odniesienie się do trzech aspektów: funkcjonowania dziecka, relacji z dzieckiem oraz wyzwań z jakimi zetknęły się matki w okresie pandemii. Analiza narracji pozwoliła na wyodrębnienie głównie negatywnych (efekt spodziewany), ale także pozytywnych (m.in. w funkcjonowaniu dziecka) aspektów zaistniałej sytuacji. Ponad połowa matek (52%) wskazała negatywne zmiany wywołane pandemią obserwowane w zachowaniach i reakcjach emocjonalnych dzieci, jednakże niektóre narracje (16%) dotyczyły także zmian pozytywnych (m.in. lepsze zrozumienie potrzeb dziecka).

Przeprowadzone badane pozwala na eksplorację znaczenia unikatowego zdarzenia, jakim było przymusowe przeorganizowanie dotychczasowego życia na początku narodowej kwarantanny dla dobrostanu matek i ich dzieci. Otrzymane wyniki a także rozkład procentowy raportowanych zmian z pewnością zainteresują badaczy zajmujących się analizą relacji rodzinnych w dobie kryzysu oraz praktyków specjalizujących się w poradnictwie psychologicznym, zwłaszcza rodzinnym.

Słowa kluczowe: opieka nad dzieckiem, narodowa kwarantanna, macierzyństwo, pandemia, COVID-19, wsparcie psychologiczne

Silna rodzina - czy odporni psychicznie rodzice wychowują odporne dzieci?

dr Iwona Sikorska

Instytut Psychologii Stosowanej, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

mgr Magdalena Adamczyk-Banach

Instytut Psychologii Stosowanej, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Odporność psychiczna rodziny określa jej sposób reagowania na stres. Studia nad radzeniem sobie ze stresem pokazują, że odporna rodzina kształtuje odporne dziecko, a rozwijanie odporności psychicznej u dzieci jest istotnym aspektem współczesnego rodzicielstwa. Obecnie dzieci zmagają się z coraz większą ilością wyzwań i stresorów już od najmłodszych lat, a rodzice coraz częściej zadają sobie pytanie co mogą zrobić, żeby je w tym wesprzeć. Celem prezentowanego przez nas badania było poszukiwanie związków pomiędzy odpornością psychiczną rodziców i ich dzieci. Badanie jest częścią ewaluacji programu Dziełne dzieci! wspierającego odporność psychiczną przedszkolaków. Osobami badanymi byli rodzice 129-ciu dzieci w wieku 5-6 lat ($M = 5.77$, $SE = 0.44$), w tym 121 matek oraz 115 ojców, z ośmiu przedszkoli na terenie Krakowa. Narzędziami badania były wypełniane przez rodziców: skala obserwacyjna DECA (The Devereux Early Childhood Assessment), mierząca odporność psychiczną dziecka i jej składowe (inicjatywę, samokontrolę i przywiązanie), a także Skala Pomiaru Prężności SPP-25 do oceny poziomu odporności psychicznej rodziców. Uzyskane wyniki wykazały silne, pozytywne związki odporności psychicznej rodziców z odpornością psychiczną ich dzieci, zarówno w zakresie globalnym, jak i w obszarze jej czynników składowych. Wyniki implikują, że rozwijanie własnej odporności psychicznej przez rodziców jest ważnym aspektem rodzicielstwa, przekładającym się w sposób wymierny na dobrostan ich dzieci. Wydaje się to być szczególnie istotnym zagadnieniem w dobie pandemii, kiedy to wiele rodzin codziennie mierzy się z dodatkowymi wyzwaniami i kryzysami. Upowszechnianie wiedzy o znaczeniu posiadania i rozwijania zasobów odporności psychicznej rodziców dla zdrowia psychicznego ich dzieci jest ważnym zadaniem społecznym na drodze popularyzacji wiedzy, jak i współpracy rodziców z przedszkolem.

Słowa kluczowe: odporność psychiczna, rodzina, dzieciństwo, rodzicielstwo

Rodzice w percepcji młodych u progu dorosłości – perspektywa badań panelowych

prof. ucz. dr hab. Maria Sroczyńska

Katedra Socjologii Rodziny, Edukacji i Wychowania, Instytut Nauk Socjologicznych, Wydział Ekonomiczno-Społeczny - Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Przedmiotem zainteresowań autorki jest percepcja rodziców przez młodzież maturalną, widziana z perspektywy autorskich badań panelowych, przeprowadzonych w szkołach średnich regionu świętokrzyskiego w 2009 i w 2020 roku. Prezentowana problematyka stanowi wybrany element socjologicznego projektu o charakterze triangulacyjnym (ilościowym i jakościowym), dotyczącego świata młodzieżowych rytuałów i związanej z nimi transmisji kulturowej. Badania ankietowe przeprowadzono wśród maturzystów w regionie świętokrzyskim w 2009 roku (1111 respondentów) oraz w 2020 roku (639 uczniów szkół średnich w Kielcach). Dzięki temu możliwe było prześledzenie kwestii ciągłości i zmiany w postrzeganiu rodziców jako osób znaczących oraz ich postaw i zachowań towarzyszących wchodzeniu w dorosłość. Współcześnie proces ten ulega wydłużeniu (J. Arnett), a indywidualizm i subiektywizm, tak charakterystyczne dla ponowoczesnego społeczeństwa, nie sprzyjają pojawieniu się kryteriów, których spełnienie pozwoliłoby młodym ludziom wyjść z etapu eksperymentowania, a zarazem swoistego kulturowego „zawieszenia” (A. Frindt, A. Lipska, W. Zagórska). Niejednokrotnie, towarzyszy temu zubożenie, unieważnianie treści przekazywanych pokoleniowo, a generacyjny bunt w życiu rodzinnym zastępuje solidarność tolerancyjna, przejawiająca się na poziomie zażyłości emocjonalnej czy wsparcia ekonomicznego (T. Szlendak). Z drugiej strony, młodzież pragnie obecności dorosłych, z którymi można dialogować i prowadzić spory, a także oczekuje od nich bycia „rzeczywistymi opiekunami”, choć niekoniecznie autorytetami (B. Fatyga). Z badań autorskich, prowadzonych na przestrzeni dekady, wynika, że rodzice pozostają najważniejszymi osobami znaczącymi, obok przyjaciół, sympatii i innych dorosłych z mediów (influencerów). Choć sepizacja, częściej niż w przeszłości, dotyczy sfery religijnej i obyczajowej, maturzyści czynią rodziców (a częściowo także dziadków) podmiotami odpowiedzialnymi za wskazanie młodej generacji właściwych dróg życiowych.

Słowa kluczowe: młodzi u progu dorosłości, relacje pokoleniowe, badania panelowe

Kulturowe uwarunkowania wypalenia rodzicielskiego

dr Dorota Szczygiel

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie

Wystąpienie dotyczyć będzie zjawiska będącego doświadczeniem wielu rodziców, choć ciągle stanowiącego temat tabu: wypalenia rodzicielskiego. Wypalenie rodzicielskie to syndrom wyczerpania związanego z rolą rodzicielską, wynikający z długotrwałej nierównowagi między obciążeniami związanymi z rodzicielstwem, a zasobami jakimi dysponują rodzice. Na objawy wypalenia rodzicielskiego składają się, oprócz chronicznego zmęczenia, emocjonalne dystansowanie się do dziecka/dzieci i utrata przyjemności z bycia rodzicem (Roskam i in., 2018). Do czynników ryzyka wypalenia rodzicielskiego należą: czynniki społeczno-demograficzne (m.in. płeć rodzica, wiek i liczba dzieci), dyspozycje osobowościowe rodziców (wysoka neurotyczność i niska ugodowość) i dzieci (niska ugodowość), wysoki perfekcjonizm rodziców, ich niskie kompetencje emocjonalne oraz brak wsparcia społecznego (Roskam in., 2018). Negatywne konsekwencje wypalenia rodzicielskiego dotyczą nie tylko samych rodziców (problemy zdrowotne, stany depresyjne), ale także ich partnerów/partnerki (wzrost konfliktów w związku) oraz dzieci (zaniedbania i przemoc wobec dzieci).

Badania przeprowadzone w grupie 2130 polskich rodziców (62% matek) wykazały, że wypalenie rodzicielskie dotyczy 3,2% rodziców (4,1% matek, 1,6% ojców). Natomiast wśród rodziców dzieci posiadających co najmniej jedno dziecko poniżej 5 roku życia wypalenie rodzicielskie dotyczy 4,5% rodziców (6,3% matek, 1,4% ojców) (Szczygiel i in., 2020). Zaprezentuję wyniki badania dotyczącego kulturowych uwarunkowań wypalenia rodzicielskiego. Badanie to zostało przeprowadzone w ramach projektu realizowanego przez międzynarodowe konsorcjum badawcze International Investigation of Parental Burnout (<https://en.burnoutparental.com/international-consortium>), zrzeszającego ponad 100 badaczy i badaczek z 42 krajów. Wyniki tego badania (N = 17,409, 71% matek) wskazują, że syndrom wypalenia rodzicielskiego najbardziej dotyka indywidualistyczne społeczeństwa krajów zachodnich.

Słowa kluczowe: wypalenie rodzicielskie, badanie międzykulturowe, indywidualizm, kolektywizm

W poszukiwaniu mechanizmu związku między perfekcjonizmem rodzicielskim i wypaleniem rodzicielskim

dr Dorota Szczygiel

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny w Warszawie

mgr Gao-Xian Lin

Psychological Sciences Research Institute, Department of Psychology, UCLouvain, Belgia

Wystąpienie dotyczyć będzie dwóch zjawisk: perfekcjonizmu rodzicielskiego (Snell i in., 2005) i wypalenia rodzicielskiego (WR) (Lindström in., 2011). Perfekcjonizm rodzicielski charakteryzuje się wysokimi, często niemożliwymi do spełnienia, oczekiwaniami wobec siebie w roli rodzica. WR charakteryzujące się wyczerpaniem związanym z rolą rodzicielską (Roskam i in., 2018). Coraz więcej badań wskazuje, że perfekcjonizm rodzicielski, a zwłaszcza wymiar perfekcjonistycznych obaw (obawa przed popełnieniem błędów, nadmierna samokrytyka), stanowi jeden z kluczowych czynników ryzyka WR (Kawamoto i in., 2018; Sorkkila i Aunola, 2020; Szczygiel i in., 2020). Zaprezentujemy wyniki dwóch badań, których celem było znalezienie odpowiedzi na dwa pytania. Czy perfekcjonistyczne obawy zawsze prowadzą do WR? Jaki jest mechanizm związku między perfekcjonistycznymi obawami i WR?

Wyniki badania 1 wykazały, że związek perfekcjonistycznych obaw z WR występuje tylko u rodziców z niskim poziomem inteligencji emocjonalnej (IE). Efekt ten zaobserwowano w dwóch niezależnych próbach: wśród rodziców belgijskich (N = 347) i polskich (N = 377). Wyniki badania 2, przeprowadzonego wśród polskich rodziców (N = 439), potwierdziły model przewidujący, że mediatorem związku perfekcjonistycznych obaw z WR jest tłumienie negatywnych emocji podczas interakcji z dziećmi. Stwierdzono również, IE pełni funkcję moderatora zarówno związku między perfekcjonistycznymi obawami i WR (zgodnie z wynikami badania 1), jak i związku między tłumieniem emocji i WR. Rodzice charakteryzujący się wyższym poziomem perfekcjonistycznych obaw deklarowali częstsze tłumienie emocji, co z kolei wiązało się w wyższym poziomie WR, ale efekt ten ujawnił się tylko w grupie rodziców o niższym poziomie IE. Wyniki wskazują na kluczową rolę IE w niwelowaniu negatywnych konsekwencji perfekcjonizmu rodzicielskiego.

Słowa kluczowe: wypalenie rodzicielskie, perfekcjonizm rodzicielski, tłumienie negatywnych emocji, inteligencja emocjonalna

Wartość dowodu z opinii psychologicznej biegłego sądowego lub OZSS w postępowaniu przed sądem rodzinnym. Czy polskie prawo chroni rodzicielstwo w sytuacji rozpadu rodziny?

mgr Dariusz Szenkowski

Kancelaria prawna Profilegal w Toruniu

W XXI wieku, rozpad rodziny w Polsce staje się coraz powszechniejszy, mimo iż prawie każda władza polityczna używa w swoich programach wyborczych haseł związanych z prawną ochroną rodziny. W Polsce, najczęściej rozpad rodziny kończy się skierowaniem sprawy do sądu rodzinnego, który orzeka o prawach i obowiązkach obojga rodziców, chroniąc lub osłabiając rodzicielstwo. W każdym postępowaniu przed sądem mamy do czynienia z postępowaniem dowodowym, którego celem jest udowodnienie danych żądań, udzielenie odpowiedzi na tzw. tezy dowodowe czy udowodnienie danych czynów.

W sprawach rodzinnych (rozwodowych) czy opiekuńczych (gdy rodzice dziecka nie są małżeństwem), mamy bardzo specyficzny tryb postępowania dowodowego, który polega na przeprowadzeniu badań psychologicznych rodziców i dziecka, a którego wyniki najczęściej przesądzają o treści wzajemnych praw i obowiązków rodziców wobec dziecka, tj. komu sąd powierzy wykonywanie władzy rodzicielskiej nad wspólnym dzieckiem, a komu tę władzę ograniczy.

W przeszłości, kontrowersyjnym badaniem w sprawach rodzinnych, były badania psychologiczne w Rodzinnym Ośrodku Diagnostyczno – Opiekuńczym (dalej: RODK), którego działalność w 2015 r. została uznana przez Trybunał Konstytucyjny, za niekonstytucyjną (brak podstawy prawnej). Od początku 2016 r. w miejsce RODK, ustawodawca powołał Opiniodawcze Zespoły Specjalistów Sądowych (dalej: OZSS), które w istocie są kontynuacją RODK.

Badania psychologiczne w RODK przeprowadzane były w oparciu o jeszcze bardziej kontrowersyjne testy, np.: test drzewa czy test plam atramentowych, które to testy były bardzo mocno krytykowane przez środowisko psychologów. Służyły one m. in. do określenia „kompetencji” rodzicielskich obojga rodziców w sytuacji rozpadu

rodziny. Całościowy wynik badań psychologicznych przeprowadzonych przez biegłego sądowego lub w OZSS (w przeszłości, w RODK), miał „wskazać” głównego rodzica, któremu sąd powierzy wykonywanie władzy rodzicielskiej nad wspólnym dzieckiem, mimo iż przed narodzeniem dziecka nikt takich badań rodziców nie przeprowadza.

Autor dokona analizy prawnych podstaw przeprowadzenia tego dowodu z badań psychologicznych, jak również odniesie się do wartości merytorycznej i prawnej opinii psychologicznej biegłego sądowego lub OZSS w kontekście prawnej ochrony rodzicielstwa w sytuacji rozpadu rodziny – na podstawie praktyki sądowej w Polsce.

Słowa kluczowe: opinia psychologiczna, dobro dziecka, prawa rodzicielskie, prawo rodzinne

Problem pierwszeństwa. O które dzieci jesteście zobowiązani się troszczyć i dlaczego?

dr Anna Szklarska

Katedra Filozofii Społecznej, Instytut Filozofii i Socjologii, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Rozważając zagadnienie praw i obowiązków rodziców i opiekunów można sformułować pytanie: czy słuszny jest pogląd, który zakłada, że zobowiązania opiekuńcze dotyczą w pierwszej mierze własnych dzieci? W referacie przeanalizowany zostanie problem czy z punktu widzenia moralności powinniśmy nadawać szczególne znaczenie faktowi, że jesteśmy rodzicami konkretnego dziecka? Czy można przedkładać interes innych dzieci nad własnych odwołując się do faktu, że z innymi dziećmi mieszkamy, społecznie (np. w ramach pracy) jesteśmy z nimi związani albo że są one bardziej poszkodowane przez los? Czy takie postępowanie możemy uznać za moralnie usprawiedliwione, a nawet właściwe? Zaprezentowany zostanie przegląd argumentów na rzecz stanowiska, że priorytet ma własne dziecko oraz kontrargumenty, mogące je osłabiać lub unieważniać, czerpiące z relatywizmu kulturowego, akcentującego ewolucję modelu rodziny. Autorka będzie się odwoływać m.in. do Jamesa Rachelsa, współczesnego filozofa, zajmującego się etyką rodziny, autora licznych artykułów w tym obszarze.

Słowa kluczowe: etyka, rodzina, Rachels, odpowiedzialność

Rozwiązywanie problemów związanych z macierzyństwem w kontekście rozumowania postformalnego – dobro dziecka a dobro matki w opiniach matek, ojców, młodych dorosłych nie posiadających dzieci oraz seniorów obu płci

dr Anna Szymanik-Kostrzevska

Katedra Psychologii Ogólnej i Rozwoju Człowieka, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

dr Paulina Michalska

Katedra Psychologii Ogólnej i Rozwoju Człowieka, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Rozumowanie postformalne w teorii G. Labouvie-Vief (1980, 1982, 2003) przejawia się w rozwiązywaniu problemów życiowych na poziomie intrasystemowym (początki myślenia relatywistycznego, istotność kontekstu sytuacji) oraz metasystemowym (myślenie relatywistyczne, nacisk na autonomię i porozumienie). Celem badania było określenie jakie rozwiązania problemów dotyczących pewnych aspektów macierzyństwa będą preferowane przez poszczególne grupy badanych – intersystemowe (skoncentrowane na dobru matki bądź dziecka) czy metasystemowe (uwzględniające jednocześnie dobro obojga).

Zastosowano autorskie narzędzie – Kwestionariusz „Rady dla Matek” w wersji 2. Osoby badane miały za zadanie określić (na skali likertowskiej 0-6) w jakim stopniu zgadzają się z wypowiedziami, stanowiącymi proponowane rozwiązania sześciu życiowych problemów kobiet: doświadczania nudy podczas zabaw z dzieckiem, lęku przed kolejnym porodem naturalnym, bolesnego karmienia piersią, przeciążenia i depresyjnego nastroju matki trójki dzieci, konfliktu praca-rodzina matki bliźniąt i decyzji o prokreacji kobiety w sytuacji zaburzonej płodności. Zbadano 93 kobiety (19-40 lat; M = 25; SD = 5) i 158 mężczyzn (18-48 lat; M = 24; SD = 5) nieposiadających dzieci, 204 matki (19-50 lat; M = 34; SD = 7), 65 ojców (18-57 lat; M = 35; SD = 8) oraz 141 kobiet (61-96 lat; M = 71; SD = 6) i 126 mężczyzn (62-86 lat; M = 72; SD = 5) w wieku senioralnym. Przynależność do wyróżnionych grup różnicowała preferencje dla rozwiązań poszczególnych problemów życiowych, a także ogólny poziom rozumowania postformalnego, przy czym badani ze wszystkich grup najwyżej wartościowali jednocześnie dobro matki i dziecka.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, rozumowanie postformalne, wartościowanie dobra dziecka i matki, problemy życiowe

Dobre praktyki na rzecz wspierania rodziców na przykładzie działalności Klubu Dobrych Rodziców w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w Poznaniu

mgr Katarzyna Tarłowska

Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w Poznaniu

Podczas wystąpienia zostanie zaprezentowana działalność Klubu Dobrych Rodziców działającego w Centrum Wspierania Rodzin „Swoboda” w Poznaniu, który zajmuje się szeroko rozumianym wsparciem rodzin biologicznych. Wspieramy rodziców w obszarze podnoszenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i pomagamy rodzinom mającym dzieci umieszczone w różnych formach pieczy zastępczej. Ponadto, oferujemy wsparcie w sytuacjach okołorozwodowych i sytuacjach konfliktu pomiędzy rodzicami. W wystąpieniu szczególny nacisk położony zostanie na podkreślenie interdyscyplinarnego podejścia do pracy z rodziną znajdującą się w trudnej sytuacji życiowej.

Słowa kluczowe: wsparcie rodziców, rodzina

Jesteś moim dzieckiem, nie ideologią”. Aktywistyczne praktyki normalizacyjne rodziców osób LGBTQIA

dr hab. Danuta Uryga

Instytut Pedagogiki, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

Wystąpienie prezentuje częściowe wyniki badania prowadzonego przez prelegentkę w jednej z dwóch istniejących obecnie w Polsce organizacji rodzicielskich (My, Rodzice – stowarzyszenie matek, ojców i sojuszników osób LGBTQIA), działających na rzecz osób nienormatywnych seksualnie/ptciowo. Celem podjętych badań jest dokonanie eksploracji tego obszaru aktywizmu polskich rodziców, a sformułowane w ich ramach problemy badawcze dotyczą (1) motywacji działalności aktywistycznej rodziców, sposobów jej rozumienia i praktykowania oraz związanych z nią doświadczeń, a także (2) charakteru relacji organizacji rodzicielskich ze środowiskiem LGBTQ i otoczeniem społecznym. Badania są prowadzone w metodologii jakościowej, wiodącą metodą badawczą jest studium przypadku o etnograficznym profilu, w ramach którego prowadzona jest obserwacja uczestnicząca, wywiady indywidualne, analiza treści medialnych, analiza wybranych dokumentów formalnych, autoetnografia.

Działalność badanej organizacji ukazana jest przez pryzmat zjawisk ujmowanych przez nauki społeczne jako aktywizm rodzicielski – działanie realizowane przez osoby identyfikujące się na poziomie indywidualnym przede wszystkim jako rodzice (matki, ojcowie) i zarazem wytwarzające na użytek zbiorowych działań wspólną tożsamość (rodzica-aktywisty) (Jacobsson i Korolczuk, 2017) Do najnowszych wątków obecnych w nurcie badań nad aktywizmem rodzicielskim należy rodzicielstwo w powiązaniu ze studiami and seksualnością i płcią. Wśród nich obecny jest również temat aktywizmu rodzicielskiego na rzecz praw osób LGBTQ – jest on przedmiotem badań w innych krajach (szczególnie w USA) zaledwie od dwóch dekad (Broad, 2002; Broad i in., 2004, 2008; Field i Mattson, 2016) i do tej pory nie był podejmowany w Polsce.

Aktywizm rodzicielski podejmowany na rzecz osób nienormatywnych seksualnie/ptciowo jest w prezentowanym badaniu odniesiony do podstawowych atrybutów rodzicielstwa, jakimi są ciągłość, nieodwracalność i permanentność bycia rodzicem (Brągiel i Górnicka, 2012, pp. 13–14) Rodzice-aktywiści poprzez swoją działalność realizują z jednej strony swoje rodzicielstwo rozumiane jako więź ugruntowaną w relacjach wewnątrzrodzinnych i element roli społecznej (moralne zobowiązanie wobec dziecka), łącząc je z celem aktywistycznym, jakim jest dążenie do zmiany społecznej w postaci poprawy sytuacji osób LGBTQIA w Polsce.

Wystąpienie prezentuje wątek analityczny dotyczący praktyk normalizacyjnych podejmowanych przez rodziców-aktywistów w stosunku do swoich nienormatywnych seksualnie/ptciowo dorosłych dzieci, a przez to również całej grupy mniejszościowej. Normalizacja jest tu rozumiana w kategoriach teorii piętna społecznego E. Goffmana, jako „poświadczenie” czynione przez jednostki spełniające normę społeczną o normalności stygmatyzowanego „innego” i umieszczona w kontekście aktywizmu rodzicielskiego (Fields, 2001, p. 166). Wśród przykładów praktyk normalizacyjnych podejmowanych przez członków badanego stowarzyszenia, większa uwaga skupiona jest na akcji „Jesteś moim dzieckiem, nie ideologią” zorganizowanej w czerwcu 2020 na stronie FB organizacji. W wyniku akcji stowarzyszenia powstała unikalna kolekcja autoportretów rodziców/rodzin osób LGBTQIA o normalizującym charakterze. Normalizujący sens akcji sprowadza się do „urodzinnienia” osób nienormatywnych (dokonanego przez osoby identyfikujące się jako rodzice) – ukazania ich w kontekście wysokiej jakości relacji rodzic-dziecko. W ten sposób nienormatywność seksualna/ptciowa, mająca charakter piętna społecznego, ulega neutralizacji.

Słowa kluczowe: rodzicielstwo, aktywizm rodzicielski, praktyki normalizacyjne

Jakość małżeństwa a styl pełnienia roli ojca

dr Małgorzata Weryszko

Katedra Psychologii, Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

Zgodnie z założeniami teorii równoważenia wielorakich ról, o której pisali m.in. B. Schneider oraz L. J. Waite (2005), między pełnionymi przez osobę rolami może dochodzić do konfliktu lub facylitacji. Pełnienie jednej roli nie pozostaje bez wpływu na realizowanie pozostałych ról (Lachowska, 2012). Role podejmowane w rodzinie (m.in. małżonka, rodzica) mogą być w konflikcie lub wzajemnie się ubogacać. Planowane wystąpienie podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie o oblicze współczesnego ojcostwa i charakter ojcowskiego zaangażowania w pełnienie roli rodzicielskiej w odniesieniu do relacji małżeńskiej. Celem wystąpienia jest ukazanie związku między jakością małżeństwa a stylem pełnienia roli ojca oraz zaprezentowanie stworzonej na podstawie badań typologii relacji ojcowskich u mężczyzn ze związków różniących się pod względem małżeńskiej jakości.

Słowa kluczowe: ojcostwo, rola ojca, zaangażowanie ojcowskie, małżeństwo, satysfakcja małżeńska

Współpraca rodzicielska – wyniki wstępnych analiz na gruncie polskim

mgr Sabina Więsyk

Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

prof. KUL dr hab. Bogusława Lachowska

Katedra Psychologii Wychowawczej i Rodziny, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie

Współpraca rodzicielska (ang. coparenting) odnosi się do sposobu w jaki rodzice współdziałają ze sobą jako ojciec i matka oraz tego, jak dzielą się obowiązkami związanymi z opieką i wychowaniem dziecka. Celem wystąpienia jest ukazanie koncepcji współpracy rodzicielskiej autorstwa Marka Feinberga oraz wyników wstępnych analiz polskiej wersji Skali Współpracy Rodzicielskiej (The Coparenting Relationship Scale) opracowanej przez Feinberga, Brown i Kan. Jakość współpracy między rodzicami opisywana jest w tym ujęciu w czterech zasadniczych obszarach: (1) poziom solidarności, zgodności i okazywanego sobie wsparcia w odniesieniu do spraw związanych z dzieckiem; (2) częstotliwość i intensywność sporów na tematy związane z rodzicielstwem; (3) zadowolenie ze sposobu dzielenia obowiązków związanych z dzieckiem; (4) jakość faktycznego zaangażowania w codzienne kontakty z dzieckiem. Wyniki dotychczasowych badań potwierdzają istotną rolę współpracy rodzicielskiej w zrozumieniu dynamiki relacji wewnątrzrodzinnych oraz cyrkularnych zależności przyczynowo-skutkowych mających wpływ na członków rodziny. W tym opracowaniu analizie poddano znaczenie współpracy rodzicielskiej dla zrozumienia satysfakcji małżeńskiej. Badaniami objęto 170 par małżeńskich (340 osób). Wielozmiennowa hierarchiczna analiza regresji przeprowadzona w grupie kobiet i mężczyzn ukazała, iż – przy kontroli wpływu zmiennych demograficznych (aktywność zawodowa, staż i typ związku, wykształcenie, średnia wieku dzieci) oraz wyników w skali kłamstwa i wskaźnika sytuacji trudnych w rodzinie – współpraca rodzicielska istotnie zwiększa wyjaśnianą wariację zmiennej satysfakcja małżeńska (o 21% w grupie kobiet i o 25% w grupie mężczyzn).

Słowa kluczowe: współpraca rodzicielska, rodzicielstwo, satysfakcja małżeńska

Alienacja rodzicielska – aspekty psychologiczne i prawne

dr Anna Wilk

Wyższa Szkoła Finansów i Prawa w Bielsku-Białej

Wystąpienie dotyczy będzie problemu tzw. alienacji rodzicielskiej, czyli utrudniania dziecku przez jednego z rodziców kontaktów z drugim rodzicem. Problem ten ma doniosłe znaczenie praktyczne, gdyż w polskich sądach toczy się wiele sporów z zakresu realizacji kontaktów z dziećmi, a ponadto zjawisko utrudnień w kontaktach przybrało na sile w czasie pandemii, gdyż niektórzy rodzice wykorzystują zaistniałą sytuację do ograniczania kontaktów dziecka z drugim rodzicem pod pretekstem ryzyka zakażenia koronawirusem podczas tych kontaktów. W wystąpieniu poruszona zostanie kontrowersyjna w nauce psychologii kwestia tzw. syndromu alienacji rodzicielskiej (PAS – Parental Alienation Syndrome), który został opisany jako zaburzenie psychiczne przez amerykańskiego psychiatrę dziecięcego i biegłego sądowego Richarda Gardnera w 1985r. Omówione zostaną objawy tego zaburzenia według R. Gardnera, jak również poglądy kwestionujące istnienie

syndromu alienacji rodzicielskiej. Wystąpienie odnosić się będzie także do prawnych aspektów izolowania dziecka od jednego z rodziców, w tym przede wszystkim narzędzi prawnych służących eliminacji tego problemu, aktualnego systemu egzekucji kontaktów oraz jego skuteczności, postulatów środowisk rodzicielskich (w tym np. upowszechnienia systemu opieki naprzemiennej czy penalizacji alienacji rodzicielskiej) oraz możliwych rozwiązań de lege ferenda. Zjawisko alienacji rodzicielskiej poddane zostanie analizie także przez pryzmat przepisów kodeksu cywilnego, dotyczących naruszenia dóbr osobistych oraz przepisów kodeksu karnego, odnoszących się do psychicznego znęcania się nad dzieckiem.

Słowa kluczowe: alienacja, dziecko, rodzic, kontakty

Postawy rodzicielskie sprzyjające wielodzietności

dr Magdalena Witkowska

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej

Przedstawienie rezultatów badania. Problem badawczy dotyczy uwarunkowania prokreacji w rodzinach wielodzietnych w społeczeństwie polskim w ostatnich latach. W referacie odniosę się jedynie do wyników badań dotyczących wpływu postaw rodzicielskich na prokreację rozszerzoną. Badanie zostało przeprowadzone na 40 rodzicach z rodzin wielodzietnych zamieszkujących aglomerację warszawską w dwóch turach, w 2013 roku i 2017. Badanie prowadzone było metodą jakościową przy zastosowaniu podejścia teoretycznego nowego instytucjonalizmu. Podstawą badania był wywiad pogłębiony częściowo ustrukturyzowany z matkami i ojcami z rodzin wielodzietnych oraz wypełnienie przez nich metryczki. Analiza danych została przeprowadzona w oparciu o teorię ugruntowaną, przy zastosowaniu podejścia nowego instytucjonalizmu. Uzyskane rezultaty wskazują na znaczenie dla decyzji prokreacyjnych postaw rodzicielskich rodziców. W planowanym referacie odniosę się do następujących zagadnień związanych z realizacją funkcji rodzicielskiej w rodzinie: wartości dziecka, podziału obowiązków w rodzinie, opieki i wychowania, opieki instytucjonalnej – żłobka, przedszkola, celów i metod wychowawczych. Następnie przeprowadzę dyskusję w oparciu o uzyskane rezultaty i literaturę przedmiotu.

Słowa kluczowe: demografia, postawy rodzicielskie, wielodzietność

Punkty zwrotne na kontynuum od uzależnienia do zdrowienia w pamięci autobiograficznej matek uzależnionych od alkoholu

prof. UAM dr hab. Ewa Włodarczyk

Wydział Studiów Edukacyjnych Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

Wyniki badań wskazują, że obecność dzieci w życiu kobiet uzależnionych od alkoholu może (lecz nie musi) stanowić bazę motywacji do rozpoczęcia terapii i wytrwania w niej, w powiązaniu z wydarzeniami określanymi mianem punktów zwrotnych. W ich rozumieniu, podpowiadany przez A.I. Brzezińską, R. Kaczana i L. Rycielską (2010, s. 96) wskazuje się, że są to takie wydarzenia życiowe, które z perspektywy czasu mogą zostać zaklasyfikowane jako „wybijające się” spośród innych zdarzeń i mające znaczący wpływ na dalsze życie osoby. Mogą one powodować zmianę w dotychczasowej trajektorii życia oraz stanowić szansę na pomyślnie zmiany i bodziec do rozwoju. Celem wystąpienia będzie zatem weryfikacja hipotezy – w oparciu o wyniki badań własnych i koordynowanych (z wykorzystaniem techniki wywiadu i ankiety) – czy fakt posiadania dzieci miał znaczenie i wypełniał treścią wydarzenia, uznane przez respondentki jako punkty zwrotne w historiach ich picia i zdrowienia oraz czy obecność dzieci w ich życiu pełniła funkcję katalizatorów zmiany życia w ich biografiach.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, punkty zwrotne, uzależnienie od alkoholu

Kontrola rodzicielska a karmienie dzieci w czasie pandemii

dr Julita Wojciechowska

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Celem wystąpienia jest analiza strategii oddziaływania rodziców, które kształtują u dzieci umiejętności zdrowej regulacji zachowań związanych z jedzeniem tzn. przyjmowania jedzenia podczas odczuwania głodu i hamowania jedzenia w sytuacji nasycenia. Kompetencja samoregulacji kształtowana w dzieciństwie

wskazywana jest jako podstawowy czynnik zapobiegania nadwadze i otyłości u dzieci i młodzieży, jak również w dorosłości.

Współczesne środowisko żywieniowe charakteryzuje się stałą dostępnością jedzenia z coraz większą przewagą dostępności produktów wysokoenergetycznych i wysoko przetworzonych. Aktualnie sytuacja ta komplikuje się pod względem organizacji rodzinnego środowiska żywieniowego (por. Wojciechowska, 2020) w wyniku oddziaływania szeregu czynników związanych z obostrzeniami epidemicznymi i izolacją społeczną z tego wynikającą. Wiążą się z tym nowe czynniki determinujące zwyczaje żywieniowe rodziny takie jak np.: praca zdalna rodziców z domu, brak kontaktu dziecka z instytucjami opiekuńczymi, ograniczenia zakupów produktów spożywczych, przebywanie dzieci w domu bez opieki rodziców. W wystąpieniu zostaną przedstawione wyniki badań własnych.

Słowa kluczowe: kontrola rodzicielska, żywienie, pandemia

Kontakty z dzieckiem po rozwodzie

dr Joanna Zajączkowska-Burtowy

Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Kontakty z dzieckiem po rozwodzie to jedno z najistotniejszych zagadnień dotyczących relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi. To równocześnie problematyka, wokół której każdego roku rośnie liczba spraw sądowych, w których rodzice toczą spór o ustalenie kontaktów z dzieckiem oraz o ich utrudnianie. Statystyki wskazują, że gros dzieci zostaje pozbawionych kontaktu z rodzicem na co dzień z nim nie mieszkającym (na ogół ojciec), podczas gdy rozwód nie powinien stanowić przyczyny osłabienia relacji rodzicielskich. Brak kontaktu dziecka z jednym z rodziców może nie tylko wpłynąć negatywnie na jego rozwój oraz stłumić w nim potrzebę bliskości z tym rodzicem, ale również istnieje duże prawdopodobieństwo, że jako osoba dorosła powieli ono tak uformowaną relację względem własnych dzieci. Niestety kontakty z dzieckiem najczęściej utrudniane są przez rodzica zamieszkującego po rozstaniu z dzieckiem (na ogół jest to matka) stanowiąc sposób na odegranie się na niewiernym mężu lub celem wymuszenia podwyższenia alimentów.

Temat referatu został wybrany ze względu na aktualność problematyki, ale i szczególną doniosłość zarówno w dziedzinie prawa jak i pozostałych nauk społecznych zwłaszcza psychologii, albowiem w sprawach o kontakty z dzieckiem bardzo istotną rolę odgrywają opinie wydawane przez OZSS (Opiniodawcze Zespoły Specjalistów Sądowych, w skład których wchodzi psychologowie i pedagodzy) a które polegają na szczegółowym zbadaniu relacji dziecka z każdym z rodziców, a następnie przekazaniu wyników badania do sądu orzekającego ws. o kontakty z dzieckiem. Referat dedykowany jest instytucji pozwalającej przede wszystkim utrzymać więź dziecka z drugim rodzicem po rozpadzie rodziny i w tym kontekście nie jest przesadą stwierdzenie, że dotyczy jednego z najistotniejszych problemów prawa rodzinnego.

Słowa kluczowe: kontakty z dzieckiem, alienacja rodzicielska, rozwód, rozstanie

Rola rodziców w wychowaniu ojczystym dziecka na przykładzie ich współpracy ze szkołami przedmiotów ojczystych w Londynie

dr Olga Zamecka-Zalas

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach filia w Piotrkowie Trybunalskim

Wychowanie ojczyste dziecka, kształtowanie jego osobowości i wszechstronny rozwój, jest celem działalności każdej szkoły przedmiotów ojczystych w Wielkiej Brytanii, a także rodziców uczniów, którzy świadomie i racjonalnie wychowują swoje dzieci. Zarówno założenia, jak i plany wychowawcze szkoły i rodziców są oparte na ścisłym współdziałaniu. Na potrzeby artykułu obszar badawczy zawężono do szkół przedmiotów ojczystych w Londynie.

Cel: Celem artykułu jest przedstawienie różnorodnych form współpracy rodziców z polskimi szkołami przedmiotów ojczystych w Londynie. Ukazanie roli rodziców w wychowaniu dzieci w polskiej kulturze i tradycji.

Metody: W celu realizacji problemu badawczego zastosowano metodę monograficzną, krytykę analizy dokumentów i piśmiennictwa w tym zakresie.

Wnioski: Rezultatem przeprowadzonych badań jest przedstawienie różnorodnych form współpracy rodziców z polskimi szkołami przedmiotów ojczystych w Londynie m.in. takich jak zarządzanie i kierownictwo placówką

oraz działalność Kół Rodzicielskich. Ukazanie roli rodziców i ich zaangażowanie w wychowanie ojczyście młodego pokolenia Polaków, które żyje w społeczeństwie angielskim, ale zna swoje pochodzenie, język, historię, geografę oraz jest dumne z polskich korzeni.

Słowa kluczowe: wychowanie ojczyście, szkoły przedmiotów ojczyściych, rodzice, dziecko

Kwestionariusz Doświadczeń Rodzicielskich – propozycja narzędzia badawczego

prof. ucz. dr hab. Ewa Zasępa

Instytut Psychologii, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

Rodzicielstwo wobec dziecka z zaburzeniami rozwoju ma swoje specyficzne cechy. Składa się z doświadczeń pozytywnych i trudnych. W literaturze przedmiotu można spotkać narzędzia badawcze służące do bliższej charakterystyki funkcjonowania rodziców dzieci z zaburzeniami rozwoju, tj. stresu rodzicielskiego, postaw rodzicielskich, czy też sposobu realizacji roli rodzicielskiej, itp. Celem prezentowanej pracy jest przedstawienie propozycji narzędzia badawczego służącego do oceny doświadczeń rodzicielskich matek i ojców wychowujących dziecko z zaburzeniami rozwoju. Powstał on w oparciu o literaturę przedmiotu zawierającą wyniki badań ilościowych i jakościowych a dotyczących doświadczeń rodziców. Przy jego tworzeniu wykorzystano także obserwacje kliniczne i obserwacje życia rodziców dzieci z zaburzeniami rozwoju. Składa się z 72 pozycji, które wchodzi w skład dwóch skal, tj. Skali Trudnych Doświadczeń (48 pozycji) i Skali Pozytywnych Doświadczeń (24 pozycje). W każdej z nich wyróżniono podskale. Właściwości psychometryczne kwestionariusza zostały oszacowane w oparciu o wyniki 168 osób – rodziców dzieci z zaburzeniami rozwoju. Rzetelność Kwestionariusza Doświadczeń Rodzicielskich oceniono poprzez oszacowanie zgodności wewnętrznej przy zastosowaniu współczynnika alfa Cronbacha. Współczynniki te dla Skali Trudnych Doświadczeń i dla Skali Pozytywnych Doświadczeń są wysokie i wynoszą odpowiednio: 0,93 i 0,92. Określono dwa rodzaje trafności Kwestionariusza Doświadczeń Rodzicielskich, tzn. trafność treściową i teoretyczną. Oszacowania właściwości psychometrycznych narzędzia wskazują, że może on służyć do charakterystyki doświadczeń rodziców dzieci z zaburzeniami rozwoju

Słowa kluczowe: rodzice, dzieci z zaburzeniami rozwoju, kwestionariusz

Mama na zdalnym. Łączenie pracy z rodzicielstwem w czasach pandemii. Na podstawie doświadczeń pracujących zdalnie matek dzieci w wieku szkolnym

dr Alicja Zbierchowska

Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Gdański w Gdańsku

W wystąpieniu przedstawię główne wnioski z badań, których celem było poznanie specyficznych doświadczeń pracujących matek w czasie pandemii covid-19. Badania zrealizowano w strategii jakościowej, przy zastosowaniu techniki wywiadów problemowych częściowo kierowanych w terminie II-IV 2021r. Próbę badawczą tworzyło 10 matek mających dzieci w wieku szkolnym, które w czasie obostrzeń związanych ze wzrostem natężenia zakażeń covid-19 w kraju, wykonywały pracę zawodową zdalnie z domu. Wnioski dotyczą głównie doświadczeń przenikania się roli pracownika z rolą matki; strategii stosowanych przez kobiety w celu godzenia wykonywania obu ról; postrzeganych strat i korzyści wynikających z realizacji zadań rodzicielskich i zawodowych w warunkach izolacji; oraz doświadczeń udzielania wsparcia dziecku w zdalnej edukacji.

Słowa kluczowe: macierzyństwo, łączenie pracy zawodowej z rodzicielstwem, role społeczne kobiet

POSTERY

Satysfakcja z życia młodych kobiet i mężczyzn pełniących role rodzicielskie a siła doświadczanego stresu i radzenie sobie z trudnościami

prof. dr hab. Hanna Liberska

Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Niektóre źródła naukowe wskazują na zmiany w funkcjonowaniu kobiet i mężczyzn w rolach rodzinnych, zarówno małżeńskich, jak i rodzicielskich, które są rozpatrywane w związku z przeobrażeniami kontekstu społeczno-kulturowego (Tysza, 2004). Zwraca się uwagę na zakres i dynamikę tych zmian w ostatnich trzydziestu latach w Polsce. Potwierdzeniem są dane statystyczne wskazujące m.in. na spadek dzietności, zmniejszenie liczby zawieranych małżeństw, wzrost liczby rozwodów inne. Jednak wiele kobiet i mężczyzn zakłada rodziny: zawiera małżeństwa, decyduje się na prokreację i wychowywanie potomstwa, chociaż praca i życie rodzinne, w tym realizacja ról rodzicielskich wymaga poradzenia sobie z wieloma wyzwaniami (Rostowska, 2009).

Postawiono pytanie czy wielkość doświadczanego stresu i sposoby radzenia sobie z trudnościami mają znaczenie dla satysfakcji z życia młodych dorosłych, którzy podjęli role rodzicielskie. Postawiono także pytanie o ich zależność od płci rodzica. W celu rozwiązania powyższego problemu przeprowadzono badania, którymi objęto grupę 30 kobiet i 30 mężczyzn w okresie wczesnej dorosłości, którzy są rodzicami. Zastosowano SWLS, Skalę Odczuwania Stresu (PSS-10) i kwestionariusz Radzenia sobie w Sytuacjach Trudnych (CISS).

Rezultaty analizy statystycznej wskazały, że poziom satysfakcji z życia nie jest zależny od płci młodego dorosłego rodzica: partnerzy – rodzice w okresie wczesnej dorosłości mają podobny poziom satysfakcji z życia. Poziom satysfakcji z życia kobiet-matek wiąże się z poziomem odczuwanego przez nie stresu. Związku takiego nie stwierdzono u ich partnerów.

Nie stwierdzono związku satysfakcji z życia młodych dorosłych rodziców z radzeniem sobie ze stresem. Nie odnotowano różnic związanych z płcią rodzica dotyczących preferowanego sposobu radzenia sobie ze stresem – jednak najczęściej kobiety i mężczyźni wskazują na styl skoncentrowany na zadaniu. Wyniki badań częściowo potwierdzają stereotyp społeczny dotyczący konstrukcji tożsamości kobiety i mężczyzny.

Słowa kluczowe: satysfakcja z życia, poziom stresu, radzenie sobie z trudnościami

„Córkomatki” komercjalizacja macierzyństwa oczami nastolatków - doniesienie z badań

prof. UA dr hab. Aleksandra Parobkiewicz-Jasielska

Wydział Psychologii i Kognitywistyki, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

dr Renata Marsymiuk

Instytut Psychologii, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Jagna Jasielska

Liceum Ogólnokształcące nr 8 w Poznaniu

Specjaliści od marketingu nie lubią tak zwanych „straconych” grup konsumenckich. W związku z czym podejmują zabiegi wykorzystujące wiedzę z zakresu psychologii do jak najprecyzyjniejszego profilowania konsumentów. Na podstawie psychograficznego badania przeprowadzonego na grupie mam, przez agencję badania rynku IQS pt. „Jaka matka, taka córka?” (2015) wyłoniono grupę tzw. „matkocórek” i określono ich potencjał konsumencki. Niezwykle wartościowa i unikalna z punktu widzenia psychologii relacja łącząca matkę z dzieckiem została skomercjalizowana. W oparciu o to badanie przeprowadzono badanie własne. Punktem wyjścia do jego realizacji była prawidłowość mówiąca o wyższej świadomości konsumenckiej dzieci w porównaniu z rodzicami. Celem badania była odpowiedź na pytania: jak dziewczęta w okresie adolescencji postrzegają więź łączącą je z mamą i czy czują się inspiracją dla swoich mam w obszarze konsumpcji. W badaniu wzięły udział dziewczęta w wieku 15-20 lat (N = 41). Badanie miało formę ankiety internetowej w formie pytań

otwartych i zamkniętych. Zebrane dane przedstawiające „nieznany” potencjał rynkowy relacji córka-matka zostaną przeanalizowane w kontekście „znanego” potencjału rozwojowego rodzicielstwa.

Słowa kluczowe: komercjalizacja macierzyństwa, kindermarketing, dorastanie

Mediacyjna rola tłumienia (subiektywnej kontroli) depresji w relacji między samooceną młodych matek a ich satysfakcją z życia

dr Dorota Suwalska-Barancewicz

Katedra Psychologii Społecznej, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

dr Alicja Malina

Katedra Psychologii Społecznej, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Tłumienie negatywnych emocji (gniewu, lęku, depresji) może prowadzić do nasilenia się lub długotrwałego utrzymywania napięcia emocjonalnego. Niewyrażone emocje przyczyniają się do pogorszenia stanu zdrowia, a także mogą sprzyjać pojawieniu się zaburzeń psychosomatycznych i niektórych chorób jak np. choroba wieńcowa, nadciśnienie tętnicze, nowotwory. Badania wskazują, że emocjonalność depresyjna wiąże się z niższą samooceną, przekłada się na jakość życia społecznego, a także przyczynia się do pogorszenia satysfakcji z życia. Macierzyństwo jest z pewnością jednym z obszarów, które w istotny sposób zaważa na odczuwanej przez kobiety satysfakcji z życia, gdyż narodziny dziecka wprowadzają zmiany w obszar funkcjonowania kobiety, system zachowań i przeżyć.

Realizacja macierzyństwa może dostarczać kobietom wiele pozytywnych, ale również negatywnych doznań. Macierzyństwo można rozpatrywać bowiem jako źródło samospelnienia, siły, dojrzałości czy osobistego rozwoju. Z drugiej jednak strony, posiadanie dzieci wiąże się z zaburzeniem dotychczasowego porządku życia kobiety i napięciem emocjonalnym wynikającym z tego faktu, co rzutuje na negatywną ocenę związku i własnego położenia życiowego.

Celem badania była analiza czy tłumienie (kontrola depresji) wiąże się z poziomem samooceny młodych matek i ich satysfakcją z życia oraz identyfikacja mediatorów decydujących o jakości tej relacji.

Zbadano 340 młodych matek (średnia wieku 30,09). W badaniach wykorzystano Skalę Satysfakcji z Życia autorstwa Zygryda Juczyńskiego (2009), Skalę Kontroli Emocji – CECS a adaptacji Zygryda Juczyńskiego (2001) oraz Skalę Samooceny SES w adaptacji Marioli Łaguny, Kingi Lachowicz-Tabaczek i Ireny Dzwonkowskiej i (2008).

Analizy potwierdziły występowanie istotnych związków między poziomem samooceny a satysfakcją życiową. Badania potwierdziły również, że istnieją znaczące powiązania między tłumieniem depresji a satysfakcją życiową oraz między tłumieniem depresji a satysfakcją z życia. Okazało się również, że poziom kontroli depresji jest ważnym mediatorem w relacji między samooceną młodych matek a poziomem ich zadowolenia z życia.

Słowa kluczowe: samoocena, satysfakcja z życia, kontrola emocji, tłumienie depresji, młode matki

Znaczenie samooceny dla lęku porodowego u młodych kobiet

dr Natalia Pilarska

Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Prezentowane badanie zostało przeprowadzone na grupie 604 młodych kobiet w wieku 19-24 lata, które nie są i nie były nigdy wcześniej w ciąży. Badano związek samooceny (rozumianej jako świadoma, pozytywna lub negatywna postawa wobec Ja, mierzonej narzędziem SES M. Rosenberga) z nasileniem lęku porodowego i jego obszarów oraz znaczenie samooceny dla postrzegania samego zjawiska porodu. Według przeprowadzonych badań większość kobiet boi się porodu w umiarkowanym bądź znacznym stopniu, w tym szczególnie komplikacji porodowych i bólu związanego z porodem. Wykazano, że poziom samooceny badanych kobiet nie koreluje z nasileniem lęku porodowego oraz pragnieniem posiadania dziecka. Wyniki badania wskazują, że kobiety o wyższej samoocenie częściej spostrzegają poród jako zjawisko naturalne i instynktowne niż te, które charakteryzują się niższą samooceną. Poszukiwano moderującego znaczenia traumatycznych narracji porodowych oraz oceny opieki ginekologicznej w Polsce dla powyższych zależności, jednak nie odnotowano istotnych statystycznie wyników, co wskazuje na konieczność dalszych poszukiwań.

Słowa kluczowe: lęk porodowy, samoocena, młode kobiety

Patronaty Honorowe

Patronat Honorowy
**REKTORA UNIwersYTETU
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU**

**MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WOŹNIAK**

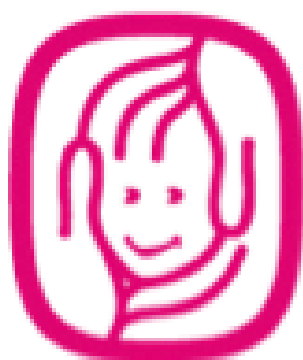
POZnań*

Patronat Honorowy
Prezydenta Miasta Poznania

Patronaty

**FUNDACJA
DAJEMY
DZIECIOM
SIĘ**

ZERO-PIĘĆ

FUNDACJA NA RZECZ
ZDROWIA PSYCHICZNEGO
MAŁYCH DZIECI

Rodzic
W MIEŚCIE

**INSTYTUT
MAŁEGO
DZIECKA**

**DR
ASTRID
LINDGREN**

Patronaty Medialne

Radio
Meteor

Opracowanie:
Lucyna Bakiera
Izabela Stankowska-Mazur